

2 Circa fructus tamen glossi. *cap. pastoralis*. §. *verum. versic. subrahuntur*, tenet non amittere iure ipso beneficiarium fructus, quos tempore excommunicationis percipit, sed requirit sententiam. Idem Nauarra lib. 2. de *restit. cap. 2. num. 237.* & dicit, quod si inter se horis, licet notorie sit excommunicatus, peccabit, at lucrabitur distributiones.

3 Secunda conclusio. Talis amittit ipso iure fructus beneficii, quos tempore excommunicationis percipit, patet ex eodem §. *verum*. Et ratio est, quia qui extra Ecclesiam est, nil nomine Ecclesie debet possidere, *cap. quo iure, dist. 8. cap. 2. & 3. 24. q. 7. cap. eos, & cap. prater hoi. 32. dist. Panor. eod. §. verum, num. 16. 17.* vbi dicit se mirari opinionem glossi, Victoria vbi supra, Palud. 4. d. 18. *quest. 4.* Gabr. eadem *dist. quest. 2. art. 3. dub. 1.* Bern. Rayn. & Gofredus, quos refert, & sequitur Syluest. *Clericum 4. quest. 25.* Arm. verbo *excommunicatio, num. 9.* & verbo *clericus, num. 28.* Enriquez lib. 1. 3. de *excomm. cap. 13. num. 4.* Caiet. verbo *excommunicatio, sub suam cap. vbi fuit, Nauarr. cap. 25. Hisp. num. 123. Lat. num. 124.* D. Anton. 3. *part. tit. 24. cap. 76.* Couarr. lib. 3. *var. c. 13. num. 8. versic. 12.* & alij plures, quos ibi refert. Plaza vbi supra num. 7. Turrec. *cap. communiaces, dist. 50. n. 2. lex 3. p. 1. tit. 9.* & ibi Greg. Lopez *versic. las venias.* Perez lib. 8. *ordin. tit. 5. l. 1. fol. 174.* Gigas de *pension. quest. 64.* Rebuff. *praxi beneficior. de declar. noua provisione, num. 18. fol. 210.*

4 Nota in ita conclusione consensire omnes citatos, quando excommunicatus beneficiarius potest absolutionem obtinere, & per ipsum stat, quo minus absoluitur, quia tunc cum sit in culpa poenans sentire debet, ut verò quado per ipsum non stat, quominus absoluitur, non eodem modo loquuntur Doctores, quidam enim dicunt posse ex fructibus beneficii capere necessaria ad sustentationem, si pauper sit. Ita Gregor. Lopez vbi supra, & idem videtur dicere Nauarra vbi supra, licet aliquantulum dubia sint verba, an hanc, vel potius sententiam secundam ponenda sequatur. Idem videtur docere Cou. & Perez ibidem, cum aliis, quos refert, dicit enim excommunicato non esse de fructibus beneficii prouidendum, licet fame periret, cum in eius potestate sit retrahere se ab excommunicatione, vbi oppositum videntur docere, quando per ipsos non stat. Alij dicunt, quod omnis excommunicatus, licet per ipsum non stat, amittit ante sententiam fructus, Aragon 2. 2. *quest. 12. art. 4.* Metina lib. 1. *summa, cap. 11. fol. 39.* & docti iuniores; tum quia beneficium datur officium, omnis excommunicatus est suspensus ab officio; ergo: tum quia initio fuit rebellis, & contumax.

5 Alij verò dicunt excommunicatum non priuari fructibus beneficii, quando per ipsum non stat, quominus ab excommunicatione absoluitur. Ratio, quia priuari fructibus est contumacia poena; sed hic non est contumacia in excommunicatione, cum per ipsum non stat; ergo. Neque obstat, quod à principio fuerit contumax, quia cum iam sit ablata contumacia, non est cur hic incurrat in poenam propter illam. Neque etiam obstat, quod fructus dentur propter officium, quia non stat per ipsum, quod illud non exerceat. Sic Palud. Enriquez, D. Anton. Syluest. Arm. vbi supra, & referant Altenius, & Host. Idem videtur expressè tenere Caiet. vbi supra, nam dicit excommunicatum non recipere fructus, quando per

ipsum stat, quominus absoluitur. Idem Syluest. *excommunicatio 3. §. 1. particula 9.* referens Lignano, & Pisanam D. Toledo lib. 5. *summa cap. 39.* Idem P. Enriquez in *ius scriptis, in bulla Crue.* quam legit Corduba *quest. 4.* & sententia hæc est tenenda, maxime cum Doctores citati non sentiant expressè contrarium. Et quidam vir doctus, quem ego consului, dixit esse probabilem.

Tertia conclusio: si ille excommunicatus fuit iuste, nequit post absolutionem repetere fructus amissos, potest autem si fuit iniuste. Patet primum *cap. de re militari, l. cum allegatis, lib. 12.* secundum patet 2. *quest. 5. cap. super causis.* Ita Syluest. D. Anton. Palud. Couarr. & Perez ibidem, & ipsi plures alios referunt.

Ultima conclusio: licet Bart. & Alber. Ang. Paulus de Castro, & Gigas, quos refert Couarr. dicant beneficiarium excommunicatum, qui nullos percipit fructus, teneri solvere subsidium, & pensionem, quæ Episcopo, aut Papa soluantur, at probabilis est non teneri. Ratio, quia hoc non est onus personale ipsius beneficii, sed tunc tenet beneficii fructum; ergo cum hos non percipiat, tunc beneficiarius non tenetur ad istud onus. Sic Couarr. cum Panor. Baldo, & aliis, quos refert 3. *var. cap. 13. num. 8. versic. 12. fine.* Perez vbi supra, fol. 175. *versic. est etiam aliud.*

DVBIUM XII.

An electio ad beneficium, seu collatio facta excommunicato minori excommunicatione sit valida.

TRiplex est sententia. Prima dicit non esse ipso iure irritam, sed irritandam. Ratio, nam *cap. finali. de cleric. excomm. minis.* dicitur, *si minori excommunicatione ligatus, electus fuerit, electio est irritanda.* Sed poenæ sunt restringendæ, & *cap. postulatus*, loquitur de maioris ergo. Sic Syluest. *electio 1. quest. 14.* Rosel. *num. 36.* Ang. *num. 24.* D. Anton. 3. *part. tit. 19. c. 2. §. 6.* Felinus *cap. dilectæ, de except. Richard. 4. d. 18. art. 7. quest. 4.* Tabien. *electio 1. num. 17.* Bartholomæus à Ledesma *summa sacramentorum, mat. de excomm. dub. 19.* Card. Toledo lib. 5. *summa cap. 66.* & docti recentiores, qui addunt non esse etiam irritandam, quando ignoranter electus est, vt colligitur ex *cap. finali.* Eandem sententiam tenet Iosephus Angles *floribus theolog. 2. p. materia de excommunicatione, fol. 48.* Idem inuit Petrus Soto lib. *instit. sacerdot. mat. de excommunicat. lect. 4.* vbi dicit talem electionem esse cassandam per Ecclesiam.

Secunda sententia distinguit, si electores scienter talem eligant, est nulla electio: si verò ignoranter, est valida. Ratio, quia dictum cap. finale dicit, *irritandam, quando scienter electus fuerit.* Sic Syluest. *excommunicatio 4. §. 4.* citans Rayn. Enriquez lib. 13. *de communicat. cap. 3. num. 3. & cap. 13. num. 1.*

Tertia sententia dicit, quouis modo eligatur, esse nullam. Sic infra citandi.

Sit prima conclusio: excommunicatus minor, si sit à iure, siue ab homine, potest eligere. Probatur, quia dicto *cap. finali*, dicitur posse hunc eligere, & non distinguitur, si sit ab homine, vel à iure excommunicatus. Sic Couarr. *cap. alma mater, §. 8. num. 3.* glossi. *d. cap. finali. versic. nec eligere.* Idem

DVBIUM XIII.

An beneficiorum permutatio facta per excommunicatum valeat, v. g. Si quis ante excommunicationem legitime obtinuit beneficium, & postea existens excommunicatus illud permutat.

COuarr. *cap. alma mater, 1. part. §. 7. num. 2.* referens Cardin. & Cosmam dicit non valere, quia in tali permutatione est mutua ipsorum collatio: at collatio facta excommunicato est nulla. Sed hoc sanè intelligendum est, vt scilicet, si excommunicatus est toleratus, quia scilicet non est denunciatus, nec notorius Clerici percussor, est valida permutatio ad hunc sensum, quod alter acquirat ius in eo beneficio: at est inualida quoad hoc, quod excommunicatus non acquirat ius in beneficio sibi collato. Ratio, quia excommunicatus habet verum titulum illius beneficii, & per excommunicationem, dum est toleratus, licet prohibeatur eligere, & conferre beneficium: at si eligat, vel conferat, factum tenet, vt dicam in materia de *excommunicat.* & alter qui permutat cum illo, verè habet etiam ius, & titulum sui beneficii, & erat capax illius beneficii, cum quo permutauit; ergo verè abdicauit à se primum beneficium, & acquisiuit secundum: & licet ille excommunicatus non potuit acquirere ius in illo beneficio, cum quo permutauit, id non fuit ex culpa alterius permutantis, sed culpa sua. Sic docti recentiores: & patet ex his, que docet Flamin. *de resign. benefic. lib. 11. quest. 5. num. 27.*

DVBIUM XIV.

An propter irregularitatem amittatur beneficium, vel collatio sit nulla.

FRancus *reg. 3. de reg. iuris in 6.* tenet collationem beneficii factam irregulari non esse ipso iure irritam: quam sententiam dicit esse probabilem Suarez *1. tom. disp. 40. sect. 2. num. 35.*

Prima conclusio: Collatio beneficii, vel electio facta irregulari, est ipso iure nulla. Patet *cap. dudum 22. de elect.* & ratio est, quia inhabilis ad vnum, est inhabilis ad ei annexum, *cap. translatio, de constitut.* sed irregularis est inhabilis ad ordines, & eorum vsum, quæ tamen beneficium requirit, cum detur propter officium, *cap. finali, de rescript. in 6.* ergo. Ita tenet Couarr. *cap. alma mater, 1. part. §. 7. num. 1. & reg. peccatum, 2. part. §. 8. num. 6.* & refert Dynum, Innoc. Felinum, Lambertinum, Parisium, & Millis. Idem Rebuff. *tract. de pacific. possess. num. 226.* Nauar. *Lat. cap. 27. num. 249.* & *cap. 25. num. 133. dist. 21.* Hispan. *in addit. ad num. 28. cap. 27. & cap. si quando, de rescript. except. 11. ad 8.* D. Anton. 3. *part. tit. 15. cap. 1. §. 2.* Syluest. *beneficium 3. initio, & electio 1. quest. 14.* Rosel. *lib. num. 36.* Tabien. *num. 17.* Ang. & Arm. *num. 24.* Gabr. 4. d. 15. *quest. 8. initio.* Perez lib. 2. *ordinam. tit. 9. pag. 501.* Cordub. *summa, quest. 41.* Idem Enriquez lib. 14. *de irregul. cap. 2. num. 5.* contra aliquos, quos ibi in *commento littera c.* refert.

An verò sit capax pensionis: dicendum est non esse capacem, vt in simili de excommunicato dixi supra *dub. 10.* & tenet Nauar. ibi citatus, dum vniuersaliter affirmat omnem incapacem

R benefi

Idem videntur tenere alij, qui sine distinctione dicunt excommunicatum minori posse eligere: hi sunt Ang. *electio num. 8.* Arm. verbo *excommunicatio, num. 9.* Panorm. *cap. illa, de elect.* Caiet. verbo *excommunicatio, cap. penultim.* Rosel. *excommunicatio 80. num. 1.* Petrus Soto vbi supra. Syluest. *excommunicatio 4. notabili 3.* Nauar. *c. 27. Lat. & Hisp. num. 24.* D. Anton. 3. *part. tit. 19. cap. 2. principio.* Quare non est audienda *lex 6. tit. 9. p. 1.* dicens excommunicatum minori à iure posse eligere, secus si sit ab homine. Hanc sententiam huius legis reprobat Couarr. ibi, sed Gregor. Lopez nititur eam glossare, & sano modo intelligere. Ratio verò conclusionis est, quia excommunicatus minori non est priuatus communicatione fidelium, *cap. Engeltrudam 3. quest. 4.* Ergo non actiua electione.

Secunda conclusio. Si talis excommunicatus acceptet electionem, præsentationem, vel beneficii collationem, peccat mortaliter. Ratio, quia hoc est sibi specialiter prohibitum *d. cap. finali, &* vt dicemus, peccat contra iustitiam, quia electio est nulla. Nauar. *Hisp. cap. 27. num. 44.*

Ultima conclusio: valde probabile est, electionem, seu beneficii collationem factam excommunicato minori esse nullam: tum quia *cap. postulatus, de cleric. excomm.* sine distinctione dicit electionem excommunicati esse nullam: tum etiam, quia prohibitio actus impedit id, per quod peruenitur ad illum. *l. omnino, ff. de sponsal.* sed excommunicatus minori prohibetur à Sacramentorum participatione, *d. cap. finali,* electio verò, & collatio beneficii principaliter tendit, vt electus exerceat in sacramento Ecclesie; ergo electio talis nulla est. Et ad cap. finale, in quantum dicit esse irritandam, responderet intelligere irritam denunciam, supponit enim esse irritam per *cap. postulatus, &* iubet id denunciari. Et facit pro hoc quod plura capita iuris, que sic loquuntur, intelliguntur hoc modo à Iuris peritis, vt notat Couar. *regula peccatum, 2. part. §. 8. num. 78.* Syluest. *excommunicatio 1. num. 22.* In quantum verò dicit scienter, intelligitur, maxime si scienter. Hanc sententiam tenent, siue scienter, siue ignoranter eligatur, glossa *d. cap. finali, vers. scienter.* Couarr. *cap. alma mater, §. 8. num. 3.* Panorm. *d. cap. finali, num. 3.* vbi etiam Cardin. Idem docent alij sine distinctione dicentes electionem excommunicati esse nullam: hi sunt Arm. verbo *electio, n. 24.* excommunicatio, *num. 5.* Ang. *excommunicatio 1. num. 1.* Syluest. dicens communem excommunicatio 1. §. 3. Nauar. *miscellaneo 52. num. 125. fine.* Innoc. *cap. illa, de elect.* Palud. 4. *dist. 17. quest. 6. artic. 1. conclus. 2.* Idem videtur tenere Ledesma. 2. 4. *quest. 25. artic. 2. sub finem,* vbi dicit talem esse incapacem, vt eligatur. Idem inuitt Hostiens. *titul. de cleric. excomm. num. 2.* vbi dicit talem non posse eligi. Idem inuitt Nauar. *cap. 15.* Hispan. *num. 139.* vbi absque distinctione dicit electionem excommunicati esse nullam: & probat id ex *cap. fin. de cler. excomm.* vbi aperte est sermo de excommunicatione minori. Idem P. Enriquez in *ius scriptis,* & tenet lib. 7. *de indulg. c. 18. num. 2.* in *commento littera B.* & expressè Hugolinus *de censuris, tabula 3. cap. 6. §. 3. num. 2.* & expressè Anton. Cuchus lib. 4. *instit. maior. tit. 1. n. 132.*

At prior sententia est probabilissima, & ad minus æquè probabilis.

beneficij esse etiam incapacem pensionis Ecclesiasticae. Idem videtur sentire Sa verbo pensio, n. 6. dum ait, pensionem non conferri irregulari sine dispensatione. Idem tenet Lessius lib. 2. de inst. c. 34. dub. 18. num. 203.

4 Circa prædictam verò conclusionem nota primò conclusionem esse intelligendam de eo, qui culpa sua contraxit irregularitatem, vel etiam si absque culpa verè est irregularis, quoad vsum omnium ordinum, vt si bello iusto occidit. Si verò sit irregularis absque culpa non quoad vsum omnium ordinum, vt qui ex defectu membri reddentis ipsum inhabilem ad vsum alicuius ordinis, & non alius iam suscepti, potest recipere beneficium non requirens maiorem vsum. Vnde is, qui duos digitos & dimidium palmæ citra culpam amisit, capax est recipiendi beneficium non requirens celebrationem: at secus est, si celebrationem requirit. Sic Nauar. Lat. cap. 27. num. 249. in noua, num. 252. Enriquez supra, & lib. 13. de excommunicatione. cap. 56. num. 1. littera E.

5 Secundò nota ex Cordub. vbi supra, stylum Curia esse dum confertur beneficium, dispensare in irregularitate, & loquitur de irregularitate homicidij. Sed hoc mihi valde dubium est, & credo minus verum: tum quia non est credibile, Papam velle cum homicida dispensare, vt recipiat beneficium, cum rarissime, aut nunquam cum tali dispensare soleat: tum etiam, quia Rebuffus, qui maxime in his versatus est, in praxi beneficii, tit. declaratio noua prouisionis, referens, & declarans litteras collationis beneficij, dicit in illis absolueri Papam ab excommunicatione, suspensione, vel interdictione, & nihil dicit de irregularitate. Item quia Pontifex in iis litteris dicit, in generali absoluerit ab omnibus censuris: at nomine censura communis, & vera sententia tenet, non comprehendit irregularitatem.

6 Secunda conclusio. Si quis post obtentum beneficium incurrat irregularitatem, non amittit ipso iure beneficium, donec per iudicis sententiam priuetur: & hoc licet talis irregularitas sit propter homicidium. Ratio, quia id nullo iure cauetur. Item, quia multo plus exigitur, vt priuetur quis re possessa, quam vt incapax possidendi fiat. Ita Rebuff. praxi beneficij, tit. de modis amittendi beneficia, num. 50. fol. 472. Anton. Gabriel tom. 1. commun. opin. lib. 1. fol. 19. vers. beneficium. Couarr. Clementin. si furiosus, de homicid. 2. part. §. 3. num. 6. Petrus Couarr. de remedio iusurum, 3. part. cap. 9. Nauar. Lat. cap. 27. num. 249. Perez lib. 5. ordin. tit. 1. l. 1. fol. 31. Gregor. Lopez part. 1. tit. 9. l. 18. vers. de beneficio. Panorm. & communis cap. cum nostris, de concess. prebend. Felin. cap. inquisitionis. Cordub. vbi supra, & plures alij, quos refert Couarr. Idem Bernardus Diaz refert alios, practica crimin. cap. 88. licet Barba cap. cum ab homine, de iudic. teneat homicidam esse priuatum ipso iure beneficium.

7 Circa hanc conclusionem nota aliqua. Primò nota homicidam, vel alium irregularem, qui per sententiam priuandus est beneficio, posse interim, adhuc pendente accusatione priuquam damnetur, id beneficium resignare. Ratio, quia antequam damnetur, habet iustam possessionem. Ita Couarr. d. Clement. 2. part. §. 3. num. 7. glossa cap. 2. vt lite pendente in 6. vers. finita, & communis ibi. Rebuff. tract. de pacific. possess. num. 261.

Felin. Ferrar. Rota, Ludouic. Gomez, Chassan. Philipp. Probus, quos refert Couarr. Enriquez lib. 13. de excommunicatione. cap. 56. num. 4.

8 Secundò nota, contra alios contrarium assertentes, quos refert Couarr. eodem num. 7. quòd si quis impetrasset à Papa, vt homicida beneficium sibi conferretur, si homicida illo priuatus fuerit, potest adhuc homicida, antequam priuetur, id renunciare. Ratio, quia impetratio est sub conditione, si iste priuatus fuerit: at iste vitur iure suo antequam priuetur. Sic Couarr. ibi, referens Staphilæum, Chassan. Rotam, & plures alios, Enriquez ibi. Nota tamen, quòd tunc temporis renunciatio illa homicida non esset valida, quando in prioris impetrationis litteris expressim apponeretur, quòd renunciatio lite pendente, facta ab ipso priuando, cedat in utilitatem impetrantis, quæ tamen clausula apponi non solet, nisi post primam priuationis sententiam. Ita Couarr. Staphilæus, & Probus.

9 Tertiò nota, si post Episcopos dispensare, vt 9 ille irregularis retineret beneficium, posset vtique dispensare, non obstante, quòd alius obtinuerit à Pontifice illud beneficium post homicidæ priuationem, & quòd homicida, vel talis irregularis non possit id renunciare, nisi in impetratis commodum. Ratio, quia talis impetratio alterius non tolleret Episcopos dispensandi potestatem, quia alter non acquirit nisi simpliciter ad illud beneficium, sed conditionale, scilicet, si homicida illo per sententiam iudicis priuaretur: dispensatio verò Episcopi impediret priuationis sententiam. Ita Couarr. ibi contra Staphilæum.

10 An verò irregularis teneat beneficium renunciare, vide in dubio sequenti.

11 Nota, quòd irregularis non amittit fructus beneficij ante irregularitatem obtenti, quia nullo iure cauetur. Sic tenet Enriquez alios referens lib. 13. de excommunicatione. cap. 56. n. 4. Plaza alios referens lib. 1. de delictis, cap. 11. num. 8. Salzedo super cap. 94. Bernardi Diaz, vers. ex quibus. Idem tenet Nauar. lib. 5. consil. tit. 3. de simonia, consil. 56. & nonnulli recentiores.

DVBIVM XV.

An suspensus, vel interdictus amittat beneficium, vel teneat fructus restituere.

1 Sit prima conclusio. Collatio beneficij facta suspensio, vel interdictio, vel ei, qui interdictum non seruauit, est nulla. Patet ratione posita dubio præced. conclus. 1. & patet cap. 1. de postulat. prelat. cap. cum dilectus, de consuetud. Ita Syluest. electio 1. quæst. 14. Tab. num. 17. Rosel. num. 36. Ang. & Arm. num. 34. Nauar. Hisp. cap. 25. num. 139. & Lat. r. 25. num. 133. dicto 21. Rebuff. praxi beneficij, tit. declaratio noua prouisi. num. 56. fol. 208. Sed Nauar. & Rebuff. non ponunt illud tertium, si interdictum non seruauit. Quid dicendum de pensione, vide dub. præced.

2 Nota stylum esse Curia Romanæ, dum alicui confertur beneficium, prius ipsum absoluerit ab interdictione, vel suspensione ad hunc effectum, vt valeat talis collatio. Sic Rebuffus ibi.

3 Secunda conclusio. Qui post obtentum beneficium incurrit suspensionem, non ob id amittit beneficium, quia id nullo iure cauetur. Sic Arm. verb. suspensio, num. 4.

Nota

4 Nota hic, quòd si habens beneficium curatum, incurrat impedimentum perpetuum, vt suspensionem, vel irregularitatem, à quo non poterit dispensationem obtinere, licet ipso iure non perdat beneficium, at teneat in conscientia illud renunciare. Ratio, quia cum munium illius ob id impedimentum exercere non possit, frustra haberet beneficium, & illius fructibus fruere, & ingens damnum grex pateret, non habens propteritium pastorem: maxime cum parochus suo muneris non satisfaciatur ministrans per alium. Ita Felinus cap. inquisitionis, de accus. colum. 1. quem refert, & sequitur Couarr. 4. decret. 2. p. cap. 6. §. 8. n. 7. vbi hæc verba dicunt: *Delinquens non potest tunc in anime iudicio retinere beneficium Ecclesiasticum, cui est annexus ordo sacer, quem ipse ob crimen exercere nequit.* Idem P. Enriquez in suis scriptis; additque secus esse de habente beneficium simplex, qui aliqua sui officij potest per se exercere: vt recitare, gubernare, quæ ad se pertinent, & sacra, ad quæ tenetur, possunt ferri per alium, quia in hoc non patitur damnum Ecclesie.

5 At dubium graue est, an suspensus ab officio, sit suspensus à beneficio. Nota ex Syluest. vers. suspensio, quæst. 5. & Nauar. cap. 27. n. 153. dist. 7. §. 2. Latina, tripliciter posse aliquem suspendi: primò ab officio, & hoc est idem, quòd suspendi ab exercitio ordinis, & officij clericalis. Secundò à beneficio, & hoc est idem quòd suspendi tantum à beneficii fructibus: non enim sic suspensus, suspenditur à facultate administrandi illud in temporalibus, vel spiritualibus. Tertiò ab officio, & beneficio simul. Vnde sensus dubij est, an eo ipso, quòd quis est suspensus ab officio, & ordine clericali, sit suspensus à beneficii fructibus.

6 Triplex est sententia. Prima tenet suspensum ab officio non esse suspensum à beneficio. Ratio, quia est pena; ergo non extendenda. Item, quia sæpè apponitur in sententia suspensionis, vt sit suspensus ab officio, & beneficio; ergo dum id non apponitur, frustra, & sine ratione dicitur id intelligendum esse. Ita tenet, & late probat referens aliquos Perez lib. 5. ordinam. tit. 1. l. 1. fol. 31.

7 Secunda sententia tenet suspensum ab officio, esse suspensum à beneficio, & aliqui ex iis, qui eam tenent, ponunt quandam limitationem, scilicet, quoad suspensus est ob crimen graue, secus quando ob leue, vel ob infamiam. Ratio, quia fructus beneficij dantur propter officium; ergo eo ipso, quòd quis suspenditur ab officio, suspenditur ab illis, quia sublatò principali tollitur accessorium. Et facit multò pro hac sententia cap. eos, & cap. sacerdotum, 81. dist. Sic Panorm. cap. lutores, de cleric. excommunication. minij. num. 6. glossa ibi vers. ab officio. Bernardus Diaz tract. crimin. cap. 67. & plures alij, quos refert Couarr. & Perez; eandem sententiam cum limitatione dicta tenent Couarr. 4. decret. 2. part. cap. 6. in initio. num. 13. Panor. cap. vestra, de cohabit. cleric. num. 8. Angelus suspensio 3. num. 3. Syluest. vers. suspensio, quæst. 5. Arm. num. 11. glossa Clem. finali, de penus, vers. suspensio, & Nauar. lib. 1. consil. tit. 1. de tempor. ordin. consil. 44. tenet suspensum, & irregularem non posse vti fructibus beneficij, nisi sit pauper ad se alendum.

8 Tertia sententia dicit tria. Primum est, vel loquitur de distributionibus quotidianis, quæ dantur interessentibus horis, vel de aliis beneficij Th. Sanchez Consil. moral. Tom. 1.

fructibus. Si de distributionibus, tunc suspensus ab officio, est suspensus ab illis. Ratio, quia illa tantum dantur interessentibus, sed suspensus nequit choro interesse; ergo. Secundum, si loquamur de aliis fructibus beneficij, tunc suspensus ab officio simpliciter, vel ad certum tempus, non est suspensus ab illis. Ratio, quia licet ille non possit choro interesse, at multa alia ad beneficium pertinentia potest facere: qualia sunt regere, & gubernare ea, quæ ad se attinent, & alia, quæ non sunt diuina officia; ergo. Probatur etiam rationibus primæ sententia. Tertium est, si perpetuò suspendatur ab officio, siue à iure, vel ab homine, censetur suspensus à beneficio, id est, fructibus. Ratio, quia hæc suspensio habet vim priuationis, & depositionis; quate cum ius, vel iudex in perpetuum suspendat ab officio clericali, & beneficii sit propter officium, censetur ex consequenti suspendere à beneficio, eos, & c. qui sacerdotum 81. dist. Sic tenent referentes Paulum, Ioan. de Fantua, Præpos. Alexand. Hoff. Gregor. Lopez l. 17. tit. 9. part. 1. vers. el. derecho. Turrec. cap. præter hoc, dist. 32. num. 11. 12. Nauar. c. 27. Lat. n. 160. Hisp. n. 161. & addit. ad eundem num. 161. ex quo infert suspensum ex eo quòd ante debitam ætatem promotus est, non esse suspensum à beneficio. Addunt Gregor. Lopez, & Turrec. posse iudicem per sententiam priuare fructibus beneficij suspensum simpliciter, si ex graui causa suspensus sit.

9 Sit tertia conclusio. Hæc tertia sententia videtur ceteris probabilior, & est amplectenda. Hinc infertur, suspensum à beneficio teneri fructus restituere, quia idem est suspendi à beneficio, ac à fructibus. Sic Nau. Syluest. vbi infra. Metina lib. 1. summe, §. 11. fol. 48. & quidam doctus iunior, quem ego consului.

10 Tandem nota duo. Primum, si index, vel ius, in sententia diceret, sit tantum suspensus ab officio, tunc is non esset suspensus à beneficio. Ratio, quia explicuit suam mentem per illam distinctionem. Sic Syluest. & Arm. vbi supra. Vnde sententia positæ locum habent, quando iudex, vel ius non apponit tantum.

11 Nota secundò suspensam casu, quo fructus beneficij amittit, si per ipsum non iter, quomodo à suspensione absoluat, posse si pauper sit, accipere ex beneficij fructibus, vnde se, & suos alant, ne cogatur in opprobrium clericorum mendicare, cap. studet, dist. 50. sine, & ibi glossa. Couarr. 3. variat. cap. 13. num. 8. vers. decimo secundo. Nauar. cap. 25. Hispan. num. 125. Lat. num. 124. Greg. Lopez l. 31. tit. 9. part. 1. vers. las rentas. Perez lib. 8. ordinam. tit. 5. l. 1. fol. 174. & alij, quos hi referunt. Metina etiam lib. 1. summe, cap. 11. §. 8. fol. 48. Polanco in direto. §. 3. de suspensio, pagin. 142. Syluest. beneficium 3. quæst. 20. Idem Ang. verbo beneficium, num. 44. Tabien. beneficium 3. §. 3. Gabriel 4. dist. 15. quæst. 8. artic. 1. conclus. 1. & Couarr. ibi. Idem concedit de clerico deposito, non verò de clerico actu degradato.

DVBIVM XVI.

An collatio beneficij reddatur nulla defectu legitime ætatis.

1 Sit prima conclusio. Collatio est nulla, quando is, cui confertur beneficium, non habet R. 2. ætatem

etatem iure requisitam ad illud. Patet ex cap. cum in cunctis, de elect. & ex Trid. sess. 22. cap. 4. sine. Sic Nauarr. cap. 15. Hispan. num. 118. D. Anton. 3. part. tit. 15. cap. 1. §. 2. Syluest. electio 1. quest. 14. Ang. & Arm. num. 24. Gabr. 4. dist. 15. quest. 8. art. 1. P. Enriquez in suis scriptis, & alij.

Secunda conclusio. Etas requisita ad Episcopatum, est trigessimus annus completus. Patet, quia cap. cum in cunctis, dicitur, vt trigessimum annum exegerit: at vbi ponitur annus cum subiunctiui verbo importante complementum, requiritur quod sit completus. Sic glossa ibi vers. exegerint. Rebuff. praxi benefic. titul. requisita ad bonam collationem, num. 27. fol. 36. Panormit. cap. super inordinata, de prebend. Catdin. cap. cum contingat, de etate, Syluest. verbo etas, quest. 1. dicto 5. Artil. num. 2. Ang. num. 3. D. Anton. 3. part. titul. 19. cap. 2. §. 5. P. Enriquez in suis scriptis.

Ad dignitates vero inferiores curam animarum habentes, & ad beneficia curata requiritur vigesimus quintus annus inceptus, dicto cap. cum in cunctis, §. inferiora, & Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. Et ratio est, quia electus ad curatum debet habere summum consilium, & summam prudentiam, quæ ante vigesimum quintum annum non reperitur. Et quod fat sit inceptus, patet, quia cap. citata, & Concilium petunt, quod attingat vigesimum quintum annum, sed quando ingressus est vigesimum quintum annum, licet non compleuerit, dicitur attingere: sicut beati in parte dicuntur Deum attingere per solam apprehensionem, licet non comprehendant. Sic Syluest. dicto 4. & 5. Ang. Arm. Nauarr. Hispan. c. 25. n. 118. & addit. ad eundem n. Lat. n. 115. Ad reliquas dignitates non curatas, seu personatus iure antiquo requirebatur vigesimus annus, c. 1. de etate in 6. docetque Nauarr. ibidem. at Trid. dicto cap. 12. iubet, vt non minores duo de viginti annis promoucantur: vbi duo de viginti anni completi videntur requiri, quia significatur etas in ablatiuo absque præpositione in, & quando sic significatur etas, requiritur completa, teste Bart. l. si cui ff. de leg. 1. Syluest. versatus, quest. 2. Arm. num. 3. Ang. num. 5.

Tertia conclusio. Loquendo de aliis beneficiis simplicibus secundum ius commune, variæ sunt opiniones: at communior, & rationabilior est, quam sequuntur Syluest. vbi supra dicto 6. Ang. num. 3. Panorm. & Cald. quos refert, & sequitur Greg. Lopez. l. 3. tit. 16. part. 1. vers. 14. Anton. Cuchus lib. 1. Institut. iuris. tit. 5. scilicet si beneficium simplex sit canonicatus, aut aliud maturitatem consilij exigens, vt Rectoria, puta, quia est Ecclesia, vel capella per se stans, habens ad regimen suum clericum, requiritur annus quatuordecimus: ad cætera vero beneficia fat est septennium. Et notant Anton. Cuchus extare modò regulam Cancellarie 18. statuentem, vt nemo canonicus creetur in cathedralibus ante decimum quartum annum, in collegiatis vero ante decimum. At vero iure nouo Concilij Tridentini sess. 23. cap. 6. requiritur ad simplex beneficium decimus quartus annus, & iste debet esse completus. Ita docere Enriquez vbi supra. Mandosius de etate minori, cap. 4. num. 15. immo addit nec posse presentari ante decimum quartum completum, quia Concilium dicit, vt antea obtinere nequeat, & verbum obtinere, est generale. Enriquez lib. 10. de ordin. cap. 19. num. 2. dicit, fat esse

inceptum, & sic declarasse Cardinales. Et probatur, tum quia Concil. videtur velle, vt ante pubertatem non recipiat quis beneficium, sicut nec est habilis ad matrimonium, quia posuit annum in accusatio cum præpositione, & quando sic ponitur annus, exigitur completus, teste Bart. Angelo, & Syluest. supra citatis: quod regulariter dicit verum Nauarr. Lat. cap. 25. num. 116. Hisp. addit. ad num. 118. cap. 25. nisi aliud ex coniecturis, & alio decreto appareat, quod hic non contingit. De canonicibus vero, & portionibus, an requirant tantum decimum quartum annum, videtur dubium, quia in Trid. sess. 24. cap. 12. dicitur, vt omnes canonicatus, & portiones habeant annexum ordinem factum; sed ad hoc requiritur ad minus vigesimus primus annus; ergo.

Sit quarta conclusio. Ad canonicatus, & ad portiones fat est decimus quartus annus. Probatur, quia Concilium loco citato, ad omnia beneficia simplicia hanc etatem postulat, & d. cap. 12. solum ad dignitates postulat vigesimum secundum annum, neque inhabilitat ad canonicatum eum, qui non est promotus ad ordinem factum. Sic Enriquez in suis scriptis, & in epistola, quam misit ad me anno 1580. die 10. Februarij.

Vltima conclusio. Quantum attinet ad Prælatos Religionis, requiritur, vt aliquis fiat Prælatos Religionis, vigesimus quintus inceptus. Patet, quia licet de hoc non sit textus expressus: at cum in cunctis, definitur vniuersaliter ad dignitates curam habentes requiri vigesimum quintum inceptum. Sic Syluest. vers. etas, quest. 1. glossa cap. indemnitaribus, de elect. in 6. Panormit. dicto cap. cum in cunctis, Ang. num. 3. Arm. num. 2. ad Abbatillam vero iure communi requiritur trigessimus expletus. Ang. Sylu. Arm. ibidem. At ex Trid. sess. 25. c. 7. de regul. requiruntur quadraginta completi, quia ponit etatem in ablatiuo absque præpositione in, iuxta dicta conclusio. 2. Alias etiam qualitates peti ibi Concilium, & dicit quid agendum sit, vbi non inuenitur Monialis huius etatis: vide ibi. Et ratio est iuxta Panorm. quia cum feminæ sint minoris prudentiæ, quam viri, voluit ius, vt etas suppleret prudentiam.

DVBIVM XVII.

An liceat pueris post decimum quartum annum beneficia conferre.

Ante decimum quartum annum manifestum est non licere, per decretum Concilij sess. 23. c. 6. Multi dicunt id esse illicitum. Ratio, quia actu non sunt digni, & priuantur iis alij indigni: & licet bonam de se præbeant spem, at facile mutantur. Ita Palud. 4. dist. 25. q. 2. art. 4. Gabr. 4. d. 15. q. 8. art. 1. D. Anton. 3. part. tit. 15. cap. 1. §. 3. Syluest. beneficium 3. quest. 1. Caiet. verbo beneficium, in fine. Arm. ibi num. 83. Nauarr. e. quando, not. ab. 11. n. 16. glossa cap. dudum, de preb. in 6. vers. idoneus. Henricus Gandauo quodl. 9. q. 31. Dionys. Carthus. opusc. de regimine & vita Episcoporum, c. 32. D. Bernard. epist. 271. ad Theobaldum Comitem, & epist. 42. ad Henricum, & lib. 3. de consil. ad Eugenium, in fine. Immo Soto 3. lib. de inst. q. 6. art. 2. fine, dicit, cauendum, ne pueris beneficia dentur, quia nec ius canonicum, nec naturale reputat eos dignos. Patet cap. super inordinata, de preb.

Dico

Dico primò, ad beneficia curata non est eligendus puer. Ratio, quia est contra ius naturale, & diuinum, vt qui vix sui curam habere potest, aliorum curam habeat, & sit spiritalis pastor. Et hoc intendunt Doctores citari. Sic expressè P. Enriquez in suis scriptis. Similiter (inquit) dignitates Ecclesiæ non esse pueris conferendas.

Secundò dico, aliquando possunt concurrere circumstantiæ ita magnæ, vt puer etiam ante decimum quartum annum possit per Papæ dispensationem eligi ad beneficium curatum. v. g. quando esset puer maximæ spei, ex quo rationabiliter sequeretur maius commodum ipsi Ecclesiæ. Ratio, quia eo casu posset Pontifex prudenter arbitrari id vtilius Ecclesiæ futurum. Sic docti receptiores.

Tertiò dico, beneficia simplicia, quæ solent ex consuetudine per vicarium administrari, & maximè, quæ nullum exigunt seruitium, vt præstimoniam, possunt pueris bonæ indolis conferri, præsertim quando illa etate quatuordecim annorum ostendant bonos mores, & mediocrem scientiam cum spe proficiendi. Ratio, quia isti censentur digni, & sperantur profuturi Ecclesiæ; nec hæc beneficia tantam sufficientiam & curam exigunt. Sic P. Enriquez in suis scriptis, Adrian. 4. mat. de restitut. quest. quæ iam determinationem est, ad confirmat. 4. Hostiens. tit. de prebend. §. cui sit conferenda. Enriquez vbi supra.

DVBIVM XVIII.

An propter defectum morum reddatur collatio beneficij nulla.

Dvplex est sententia.

Prima tenet, ob quodcumque peccatum mortale graue, quo quis affectus sit, reddi collationem beneficij nullam. Sic Panor. cap. scelebre, de cleric. excomm. ministr. & cap. dudum el. 2. de elect. num. 24. Arm. verbo electio, n. 24. quando tale peccatum graue est publicum.

Secunda sententia tenet oppositum.

Sit prima conclusio. Defectus honestatis morum reddit collationem beneficij nullam. Probatur, sicut scientia, ita & morum honestas requiritur in promouendo ad beneficium, cap. cum in cunctis, de elect. Immo eo plus, quo morum honestas scientia præstat, quod ipsum cap. innuit, dum priori loco morum honestatem ponit: sed defectus scientiæ reddit collationem nullam, vt infra ex mente omnium dicam, ergo. Et confirmatur ex Trid. sess. 22. cap. 4. de reformat. vbi postquam egit de beneficiis omnibus, subdit, nec alijs in posterum fiat prouisio, nisi qui iam etatem, & cæteras habilitates integre habeant, alias irrita sit prouisio. Sed quædam habitus est morum honestas, vt patet ex dicto cap. cum in cunctis; ergo. Hanc conclusionem docet Nauarr. c. si quando, de re scripti. exceptione 11. ad 8. & cap. quando, Latino cap. 22. num. 98. & in miscellaneo 39. num. 64.

Secunda conclusio. Hanc morum inhonestatem, quæ reddit beneficij collationem nullam, non constituit, esse electum in peccato mortali, quamuis grauissimo, & ita collatio beneficij facta multis criminibus irretito, est valida. Probatur ex cap. sicut nostris, de iur. iur. & patet ex vlt. Sic Syluest. electio 1. quest. 14. Ang. n. 24. Nauarr. vbi supra, Tu. Sanchez Consil. moral. Tom. I.

& in summa cap. 25. Hispan. num. 155. Lat. n. 135. Felinus, glossa, Compostellanus, & alij, quos refert, ac sequitur Couar. cap. alma mater, 1. part. §. 8. num. 4. Maioris 4. dist. 18. quest. 4. & 2. dist. 44. q. vlt.

Tertia conclusio. In tribus casibus dicitur defecere morum honestatem requisitam, vt beneficij collatio valida sit, & sic in illis erit nulla. Primus casus est, vbi quis contraxit crimen, ob quod irregularitas est in iure, vel suspensio constituta, vt homicidium, rebaptizationem, &c. Secundus casus est, quando quis commisit crimen graue notorium notorietate iuris, propter quod iudicis arbitrio veniret deponendus à beneficio. Ratio, quia talis propter infamiam iuris est irregularis. Tertius casus est, quando quis commisit crimen graue, & est notorium crimen notorietate facti, & est etiam infamatus de diutina perseverantia in illo: ita vt iudicis arbitrio esset deponendus à beneficio, vel esset infamatus de tali crimine, & accusatus, & his super crimine penderet. Ratio, quia in his casibus est irregularis propter facti infamiam. Sic Nauarr. plures referens cap. si quando, & cap. quando, & in miscellaneo citato.

DVBIVM XIX.

An beneficiarius existens in peccato mortali perdat beneficij fructus, & reneatur illos restituere.

Triplex est sententia.

Prima dicit teneri fructus restituere beneficiarius perdit viuentes, & continuo existentes in peccato mortali. Ratio, quia percipiens aliquid ad causam, quam præstat non curat, tenetur præceptum restituere, at beneficia Ecclesiastica dantur clericis, vt bene viuant; ergo. Sic tenet Adrian. 4. mat. de restit. q. quæ incipit, Pro clariori intelligentia dicitur, vers. pro responsione. Idem tenent quando peccatum mortale est publicum, Ang. verbo clericus 8. num. 5. Gabr. 4. dist. 15. quest. 8. art. 3. dub. 4.

Secundò sententia docet, non teneri fructus restituere, at teneri aliter recompensare benefactoribus, & fundatoribus suis, scilicet elemosynas elargiendo, &c. Sic Geslon 2. p. Alphab. 40. litter. I. & Driedo lib. 2. de libert. Christiana, cap. 4.

Tertia sententia docet, nihil teneri restituere, quia id nullo iure cauetur: item quia talis ritè deseruit Ecclesiæ quo ad id, quod Ecclesia statuit, recitat enim, & sacra facit, &c. Sic Syluest. clericus 4. quest. 24. Rosel. clericus 3. num. 3. D. Anton. 2. part. tit. 2. cap. 2. §. vltim. Sotus lib. 10. de inst. q. 5. art. 6. in fine. Nauarr. lib. de reddit. Ecclesiast. quest. 1. num. 72. & cap. quando, Latino cap. 7. num. 35. & in summa, cap. 25. Lat. num. 123. Hisp. num. 124.

Sit conclusio: hæc tertia sententia, vt cætera tenenda est.

DVBIVM XX.

An defectus scientiæ, quia scilicet beneficiarius est indoctus, collationem beneficij iam factam nullam reddat.

Sit prima conclusio. Defectus scientiæ competentis reddit beneficij collationem nullam. Probatur

R 3

Probat ex cap. cum in curiis, § finali, de elect. ubi habetur, quod si eligatur indignus ob ætatis, morum, scientiæ, vel natalium defectum, collatio, vel electio ad alium deuoluatur: ergo collatio, vel electio propter aliquem illorum quatuor defectuum est nulla, aliis non deuolueretur ad alium. Secundò probatur ex cap. cum nobis, de elect. ubi habetur eum, qui fuit ibi electus, non esse repellendum ob defectum scientiæ, quia licet non haberet eminentem scientiam, habebat tamen competentem; ergo si non habuisset competentem, non valeret electio. Sic tenent Tabie. electio 1. num. 17. 18. Syluest. electio 1. quæst. 14. Ang. n. 23. 24. Arm. num. 23. 24. Salzedo ubi infra. Rebuffus de pacific. possess. num. 114. Nauar. cap. si quando, de rescript. except. 11. ad 1. cap. quando, Latino cap. 22. num. 98. Panorm. Ioan. Andr. Cardin. per Nauarum citati.

2. Secunda conclusio. Ut collatio beneficii sit valida, satis est, ut is, cui confertur, non sit omnino illiteratus, & scientia defuitus, sed saltem legere sciat: vnde tunc ob defectum scientiæ erit nulla, cum legere nesciat. Sic Nauar. dicto c. quando, c. 22. num. 98. Salzedo præf. Bernard. Diaz cap. 21. & Nauar. cap. si quando, de rescript. in nouis, except. 13. sine conclusio, satis esse si sciat legere, & scribere, iuxta Trid. sess. 23. cap. 4. de reformat.

3. Tertia conclusio. Ut quis non peccet acceptans beneficium, oportet habere mediocrem scientiam, & sufficientem ad beneficium administrandum. Sic Nauar. ibi. Rebuff. praxi benefic. c. de requisitis ad bonam collationem, num. 42. Panorm. dicto cap. cum in curiis.

DVBIVM XXI.

An per intrusionem reddatur quis beneficii incapax.

1. PRIMO loco prænotare oportet, quis dicatur intrusus in beneficium, multipliciter enim dicitur intrusus. Primum dicitur intrusus, qui sine autoritate illius, ad quem collatio beneficii spectat, illud capit propria autoritate. cap. ad aures, de excess. prælat. tenet Panorm. cap. cum iam dudum, de præbend. Bernard. Diaz præf. crim. cap. 44. Rebuff. praxi benefic. regula, de subrogandis collit. glossa 4. num. 4. Syluest. Artil. Tabien. Angel. verbo intrusus, Paulus Borgasius in lib. de irregul. 6. tit. de instit. num. 10. Cosmas ubi infra. Felin. cap. in nostra, de rescript. num. 11. quem ibi de toto hoc dubio videbis.

2. Secundò dicitur intrusus, qui absque canonico, & legitimo titulo beneficium capit, sed titulo vitioso. Sic Bald. quem refert, & sequitur Rebuff. ibi num. 5. Artil. & Tabien. ubi supra. Nauar. summa Hisp. cap. 28. addit. ad num. 28. cap. 27. & ponit exemplum Nauar. ut qui sciens se esse irregularem, capit beneficii possessionem, & Lat. noua, cap. 27. num. 194.

3. Tertio dicitur intrusus, qui post electionem ad beneficium ante confirmationem administrat. Sic Oldradus, quem refert, ac sequitur Rebuff. num. 7. & Paulus Borgasius ubi supra. Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacific. possess. super glossam, quicumque.

4. Quarto dicitur intrusus, qui beneficium post priuationem, & depositionis sententiam, adhuc

retinet, à qua non appellatur: secus si appellauerit. Sic Innoc. & Præposit. quos refert, & sequitur Rebuff. ibi num. 10. Cosmas ibi.

Quintò dicitur intrusus, qui beneficium iniuste alteri ablatum, & omisso iuris ordine, detinet, quamuis habuerit collationem, cap. tanta, de excess. prælat. Præpos. & Domin. quem refert, & sequitur Rebuff.

Sextò dicitur intrusus, qui à superiori excommunicato suspensio, vel indirecto, vel ab eo, qui non habet conferendi potestatem, beneficium recipit. cap. finali, de excess. prælat. Rebuff. ibi num. 12. Cosmas, Paulus Borgasius, & Bernardus Diaz ubi supra.

Septimò dicitur intrusus, retinens beneficium Ecclesiasticum, quo est priuatus ipso iure, propter aliquod crimen. Brixienis, Felinus, quos refert, & sequitur Couar. 4. decret. 2. part. cap. 6. §. 8. num. 8. Cosmas, & Rebuff. ubi supra, num. 14. Hoc tamen limitat Couar. verum esse, quando quis fuit per sententiam priuatus, & retinet illud beneficium, vel quando ipso iure priuatur, & fuerit sequuta sententia declaratoria: immo requiritur utroque casu sententiæ executio, & refert Rotam. His suppositis, sit

Prima conclusio. Intrusus in beneficium est illius incapax, & ad illud inhabilis. Sic Paulus Borgasius ubi supra, num. 11. Nauar. plures referens ubi supra. Rebuff. ubi supra num. 26. & praxi benefic. tit. de missioni in possess. num. 8. Anton. Gabriel tomo 2. communium opinionum, lib. 5. tit. de acquirend. vel amittend. possess. conclus. 4. num. 5. fol. 274. Vnde dicunt Anton. Gabr. & Rebuff. cum pluribus aliis per ipsos citatis non valere impetrationem, si talis intrusus impetret illud beneficium à Papa, non facta intrusionis mentione. Menochius lib. 2. de arbit. centuria 3. casu 201. num. 129. Nauar. libr. 3. consil. tit. de iure patronat. consil. 8. Immo & fructuum perceptorum tenetur facere mentionem Papæ. Nauar. ibi. Felin. c. in nostra, de rescript. coroll. 2. Rebuff. praxi 3. part. signature, num. 57. 58. Nauar. Latina noua, cap. 27. num. 194. impetret habilitatem à Papa, & postea collationem ab ordinario, si non esset referuata. Enriquez lib. 13. de excommunic. cap. 56. n. 1. lit. F.

Secunda conclusio, solus Papa dispensat in hac inhabilitate. Paulus Borgasius, & Nauar. ubi supra. Vnde dicit Nauar. qui sciens se esse irregularem obrinuit, & accepit beneficium, debeat Papæ hanc intrusionem, vt cum ipso in hac inhabilitate dispense, & postea impetret nouam collationem ab ordinario. At per Concil. Tridentin. sessio. 24. cap. 6. si hæc inhabilitas nascatur ex delicto occulto, potest Episcopus dispensare.

Tertia conclusio. Intrusus dumtaxat est inhabilis ad illud beneficium, in quod se intrusit, non autem ad reliqua omnia. Vnde in impetratione illius beneficii mentio debet fieri de intrusione, non autem in impetratione alterius beneficii. Sic Anton. Gabriel, & Rebuff. ibidem.

An verò coniugatus clericus sit incapax beneficii Ecclesiastici, dixi libr. 7. de matrimen. disp. 43. num. 14. & an per sponsalia, vel matrimonium, etiam irritum, amittatur etiam ante consummationem, dixi ibidem disp. 42. ac denique disp. 44.

disp. 44. num. 9. dixi coniugatum clericum incapax esse pensionis, quæ titulo clericali conferri solet, & ideo ibidem num. 5. dixi vacare similiter per matrimonium.

DVBIVM XXII.

An habens beneficium curatum, si non promoueatur infra annum ad sacerdotium, amittat ipso iure beneficium.

1. Si conclusio. Talis amittit ipso iure beneficium finito anno. Patet cap. licet canon. de elect. in 6. nec requiritur aliqua iudicis sententia, vt vacet (vt optime Nauar. Soto, Rebuff. & Metina ubi infra,) & est apud omnes certissimum. Idem D. Henriquez in suis scriptis. Et ratio est, quia hæc lex non est pœnalis, sed conuentionalis, hæc enim ab Ecclesia hæc lege, & conditione beneficium curatum, vt recipiens promoueatur intra annum; quare si conditionem non seruat, amittit statim beneficium. Ita docent Anton. Cuchus lib. 2. Institut. iuris tit. 7. Bernard. Diaz præf. crim. cap. 48. Metina 1. 2. quæst. 96. art. 4. fol. 88. vers. Ad aliud de clerico. Nauar. cap. 25. Lat. & Hispan. n. 118. Syluest. beneficium 3. quæst. 3. Gabr. 4. disp. 15. quæst. 8. art. 1. D. Anton. 3. part. tit. 15. cap. 1. §. 3. Archid. & Ioan. Andr. cap. cum ex eo, de elect. in 6. Panorm. c. cum in curiis, de elect. §. inferiora. Artil. verbo beneficium, num. 85. Angel. clericus 7. num. 5. Sotus lib. 10. de iust. quæst. 5. art. 6. vers. secundum cap. Rebuff. praxi benefic. tit. de non promotis intra annum, fol. 443. num. 1. & 2.

2. Nota primò, similiter Episcopos, & Archiepiscopos teneri intra tres menses consecrationis munus suscipere, aliàs teneri ad fructuum restitutionem. Quòd si intra totidem menses postea id facere neglexerint, Ecclesiis sunt ipso iure priuati. Sic Trid. sess. 23. cap. 2.

3. Secundò nota, conclusionem positam habere locum in vicariis perpetuis Ecclesiarum parochialium, quia hi verè habent animatum. Clement. unica, de offic. vicary. Sic Rebuff. ubi supra num. 4. Item habet locum tam in secularibus, quam in regularibus: vnde si regulari detur parochialis Ecclesia, tenetur infra annum promoueri, aliàs vacabit. Rebuff. ibi num. 7.

4. Tertio nota, procedere etiam conclusionem positam, licet habens beneficium parochiale non recipiat fructus primi anni, adhuc enim tenetur promoueri, aliàs vacabit. Ratio, quia grex est eidem commissus, & habet pacificam beneficii possessionem, & sic propter eius periculum tenetur promoueri. Quare parate se tenebitur, vt eo tempore, quo fructus est percepturus, sit idoneus ad seruendum. Sic Rebuff. num. 11. & 12. Francus, Dominicus, & gloss. Perus. cap. commissio, de electione in 6. Notat tamen Rebuff. num. 13. hoc procedere, quando ad aliquod tempus fructus non percipit: si tamen quis retinetet sibi omnes fructus, & renunciarer parochiali Ecclesiæ, is, qui nil percipit, promoueri non tenetur, quia cum de altari non viuat, & fortè in vita sua non percipiet fructus, seruire non tenetur, sed is, qui fructus recipit, tenetur sacra ministrare, eo mortuo tenebitur resignariarius intra annum promoueri.

5. Quarto nota, conclusionem non esse intelligendam in Ecclesiis parochialibus collegiatis, vt

funt Decani in collegiis, Priores, & Abbates in conuentibus. Rebuff. num. 27. Patet cap. flautum, de elect. in 6. & ratio est, quia non tantum periculum imminet, si isti sacerdotes non sint, cum plures sint in collegiis Sacerdotes, qui ex curati, non Sacerdotis concessione possint id facere, ad quod ipse tenetur. Sic Artil. Panorm. Angel. Syluest. quæst. 3. qui addit sumi collegium large pro plebania sub se habente capellas, in qua sint Sacerdotes, qui curati vices suppleant.

Quintò nota, non habere etiam locum in Abbatibus, quia in his id non est statutum, & requiretur expresse mentio. gloss. cap. 2. de præbend. in 6. Rebuff. num. 21. at dicit num. 26. peccare grauitèr Abbates, si iusto cessante impedimento, non promoueantur, siquidem non secundum Abbatiarum institutionem officium eis iniunctum exequantur.

Sextò nota non habere etiam locum, si Ecclesia parochialis erigatur in cathedralem, quia percipit nomen parochialis. cap. cum nostris, de concess. præbend. Sic Cardin. Perus. quos refert, & sequitur Rebuff. num. 24. Item nec in dignitatibus etiam curatis: & sic Decanus etiam Ecclesiæ curatæ non amittit beneficium, si intra annum non promoueatur, quia Ecclesia parochialis simpliciter non comprehendit parochialem, quæ dignitas est, siquidem aliam habet qualitatem. Sic Ioan. Andr. Fedet. & alij, quos refert, & sequitur Rebuff. n. 29. & infert num. 30. pœnam non promotionis non habere locum in Decanatus, Præposituris, aut Archidiaconatibus. Item non habet locum, quando Ecclesia parochialis esset principaliter vnita præbendæ, vel alij beneficio simplici, cap. extrapanda, §. qui verò de præbend. & cap. super eo, eodem titulo in 6. Ratio, quia cum accessorium sequatur naturam principalis, beneficium vnitum assumit naturam eius, cui vnitur. per cap. recolentes, in fine, de statu monach. Sic Anton. cap. 1. de sede vac. gloss. & communis dicto cap. licet canon. vt refert, & sequitur Rebuff. num. 31. Item non habet locum, si Ecclesia non habeat curam fori penitentialis, sed tantum contentiosi. Ratio, quia ista non dicitur parochialis simpliciter, & cessat in hac promotionis ratio. Ita plures, quos refert, & sequitur Rebuff. num. 32. 33. Item non habet locum, quando Ecclesia est tantum parochialis habitu, quia scilicet non habet iam parochianos. Ratio, quia ista non dicitur parochialis simpliciter. Sic Selua tract. de benef. 3. part. quæst. 42. Staphilium de literis gratia 2. parte fol. 46. glossa dicto cap. licet canon. vers. parochialis sine. Gutierrez in allegat. allegat. 8. num. 3. Rebuff. num. 34. qui notat, quòd si iterum habeat parochianos, tenebitur promoueri ab ead. die, qua incipit habere.

Nota septimò non habere etiam locum, si duo præficiantur Ecclesiæ parochiali, & neutri sit commissio cura, quia duo non possunt esse curati eiusdem Ecclesiæ; licet plures possint habere clericos, esset enim monstrum, si duo capita haberet, nisi factæ essent duæ parochiæ, & partita cura de Papæ autoritate. Vnde si collegium committat curam duobus, neuter curam habebit, sed tantum curæ exercitium, & cura erit penes collegium; quòd si collegium committat vni ad tempus, ille non erit curatus, sed curati vicarius temporalis: si tamen vicarium perpetuum signaret, & is ab ipso susciperet literas regiminis, tunc ille haberet

curam, & intra annum teneretur promoueri. *Clement. unica, de offic. vicar.* Hæc Rebuff. citans plures a num. 63. usque ad 70.

9 Octaua nota à quo die numeretur annus, intra quem teneretur promoueri, numeratur quippe à die, qua in pacifica beneficij possessione est, vel per eum fiat, quo minus esset. Sic colligitur ex *cap. commissio, de elect. in 6.* Sic docent Nauar. Sylu. D. Anton. Bernard. Diaz. Angel. *vbi supra*, Rebuff. *vbi supra* num. 41. quare dicit idem num. 45. cum annus iste computetur à die pacificè possessionis adeptæ, & in Regno Franciæ pacificam possessionem quis non dicatur habere ante annum, ob id post annum pacificæ possessionis alterum habet ad promouendum. Quando verò dicatur possessio pacifica communitur, id enim esse peculiare in Gallia, dixi *dubio 7. num. 5.*

10 Sed quid si pater obtinuit Bullas beneficij curati pro filio, vel aliquis alius, & beneficiarius id ignoret, an priuabitur elapso anno. Rebuff. n. 54. asserit amittere elapso anno, & imputetur obtinenti beneficium, quoddam admonuerit futurum beneficiarium: at probabilius est non amittere. Ratio, quia cum ignoret se esse curatum, non currit ei tempus, nisi à die, quo scit, cum legitime exculatus sit. Sic Domin. *dicto cap. commissio, Selua tract. de benef. 3. part. quest. 3. sine.*

11 Nonò nota eum, qui non promouetur, non amittere beneficium, donec compleatur annus numeratus à die pacificæ possessionis, quare potest in fine anni curatum permutare cum alio beneficio, cum eo ante finem anni priuatus non sit, & is, cum quo permutatur, tenebitur intra alium annum promoueri, alias amittet. Sic Rota antiqua, Aufferius, Bellamera, Oldradus, Rochus, quos refert, & sequitur Rebuff. num. 37. 38. 39. & si possidens beneficium curatum, qui non promotus est, moriatur vltima die anni, vacabit beneficium per mortem illius, cum adhuc non sit eo priuatus. Parisius, quem refert, ac sequitur Rebuff. num. 44.

12 Decimò nota posse Episcopum dispensare cum habente curatum, vt ratione studij literarum in incumbendi non promouetur per septennium ad sacerdotium, dum tamen intra annum Subdiaconus fiat, ita quoddam nisi primo acceptationis anno subdiaconus fiat, & infra octauum sacerdos, ipso iure perdit beneficium. Patet *cap. cum ex eo, de elect. in 6.* Sic Sorò. Nauar. Angel. Arnil. Syluest. Gabr. D. Anton. *vbi supra*. Immo idem potest vicarius generalis Episcopi, & Capitulum sede vacante, quia eandem iurisdictionem, quam Episcopus, exercet, vt notat Felin. *cap. cum olim quest. 8. de maior. Rebuff. in praxi benefic. tit. de deul. num. 64.* Ita tenet Nauar. *cap. quando, latinè cap. 2. num. 59.* Quam dispensationem potest etiam in fine anni concedere Episcopus illi parochò non promotò, modò intra illum primum annum promotus fuerit ad subdiaconatum. Ratio, quia donec elaboratur annus, non est priuatus beneficio, & sic ante anni finem poterit Episcopus ratione studij dispensare. Sic Rebuff. citans plures num. 43. & 44. Francus *dicto cap. commissio, in principio, num. 3.* Lapis *allegat. 9. num. 7.* Domin. *eodem cap. commissio, in principio num. 1. vers. in fine glossæ.* Anchar. num. 4. *vers. facit etiam, & ibi.* Ioan. Andr. num. 2. *vers. in glossa facta.* Ex aliis verò causis nequit Episcopus dispensare, cum solum ex hac causa concedatur.

Rebuff. num. 8. latè probans, idem Nauar. *cap. quando, latinè cap. 2. num. 59.* Item si curatus dispensatus ratione studij literarum studio non incumbat, nil prodest sibi dispensatio, sed ipso iure beneficium priuatus est, si infra annum non fiat sacerdos, cum causa dispensationis cesset. Sic Nauar. Sylu. Gabr. D. Anton. *vbi supra*.

Vndecimò nota quòd si propter legitimum impedimentum non potuit parochus promoueri intra annum, non amittit beneficium, quia, qui in culpa non fuit, poenam pati non debet. Sic glossa, *cap. licet canon, de elect. in 6. vers. priuatus, & plures alij, quos refert, & sequitur Bernard. Diaz, & Rebuff. vbi supra num. 47.* Angel. *verbo Clericus 7. n. 5.* Nauar. Hisp. *addit. ad num. 118. cap. 25. Lat. cap. 25. n. 116.* Impedimenta verò legitima sunt, si beneficiarius agrè valuit, vel Episcopus fuit impeditus, vel noluit eum promouere: non esset tamen legitima excusatio, si Episcopus proprius, qui noluit, vel nequit eum promouere, dedit ei literas dimissorias, vt ab alio Episcopo promoueretur. Esset etiam legitima excusatio, si beneficiarius citra culpam incurrit irregularitatem, vt per amissionem oculi, vel manus, &c. fecus si culpa sua. Sic Bernard. Diaz aliquos referens, & notat Rebuff. num. 48. contra Aegidium à Bellamera, quòd licet sine anni occurrat impedimentum, adhuc non amittit beneficium tranfactò anno; licet enim non possit parte anni restante promoueri, at poterat illud beneficium resignare, vel permutare, vel dispensationem obrinere, &c. Quare finito impedimento tantum temporis ei dabitur, quantum restabat tempore impedimenti, per notata *cap. cum ex eo, de elect. in 6. & per cap. si electio, eodem tit. id est, quantum tempus illius anni durauit impedimentum, & sic non dabitur integer annus cessante impedimento, vt optinè Nauar. lib. 1. *consil. tit. de tempore ordinat. consil. 1.**

Ex hoc notabili inferitur decimò cuiusdam casus, scilicet an qui viginquatuor annos nactus est, possit opponi beneficio curato: quidam enim, teste Nauarò, negant; quando nullo ordine facerò tunc erat initiatus. Ratio, quia recipiens curatum teneretur intra annum promoueri ad sacerdotium: at hic non potest, quia *Trid. sess. 23. cap. 13.* cauet tres interuenire debere annos inter susceptionem ordinum minorum, & presbyterij. At contrarium est verissimum, scilicet posse se opponere, quia habet legitimam ætatem ad curatum, vt patet ex dictis *supra*, & iustam causam, vt Episcopus dispenset in interstitiis: quòd si nolit dispensare, excusabitur iste, tanquam legitime impeditus. Sic Nauar. *cap. 25. Lat. num. 116.* Hisp. verò *addit. ad num. 118. cap. 25. P. Henriquez in suis scriptis.*

Tandem nota ei, qui beneficium amisit per non promotionem, non posse Episcopum conferre iterum illud beneficium, quia aliàs priuatio redderetur eluforia, *dicto cap. commissio, & Clement. nec in agro, §. cauerim, de statu monach.* Quòd si à Papa impetretur, necessarium est mentionem in impetratione facere amissionis illius, quia est res, quæ longè difficiliorum redderet impetrationem. Sic Rebuff. num. 81. 82.

Ex dictis fit, quòd qui promouetur ad curatum, non est necesse, quòd sit sacerdos, sed quòd possit intra annum ad sacerdotium promoueri: at requiritur saltem, quòd sit in minoribus constitutus:

stitutus: nec fat est prima tonsura, ne beneficium requirens ordinem sacerdotij vilescat. Sic Lambert. *de iurpatronat. lib. 2. 1. part. art. 3. quest. 7. principali, num. 33. 34.* dicens esse omnium Doctorum *super cap. 2. de instit. in 6. vbi id tenet Francus: & sic dicit Lambertinus ibi*, quòd licet beneficium sit simplex, si in fundatione iussit fundator, vt daretur sacerdoti, licet ex causa possit Episcopus cum consensu patroni dispensare, vt detur non sacerdoti, at debet habere saltem ordines minores, licet non sit necesse, vt habeat ætatem requisitam ad sacerdotium intra annum recipiendam, quia non est beneficium curatum. At falsò dicit Lambert. esse omnium, quòd debet esse in minoribus, quia contrarium dicit Arch. *cap. cum ex eo, in principio, verbo subiectus, de elect. in 6.*

17 Hic disputandum esset, an qui recepit dictum beneficium curatum, non intendens promoueri intra annum, teneatur fructus restituere? Sed de hoc dixi latè *lib. 7. de matrim. disput. 45. usque ad num. 12.* & *ibidem* etiam dixi à num. 13. an idem sit dicendum de recipiente beneficium simplex non intendente promoueri.

D V B I V M XXIII.

An quando decreto aliquo Concilij, vel Papæ cauetur, vt qui tale admisit crimen, amittat ipso facto, vel iure beneficium, teneatur, qui illud admisit, resignare beneficium ante aliquam sententiam iudicis.

18 Ratio dubitandi est, quia esto aliis bonis verum sit, vt licet quis priuatur ipso iure, adhuac tamen requiritur sententia declaratoria criminis, id est, quia illorum sunt domini priuati, & ita requiritur aliqua sententia, vt dominio, & possessione priuatur: at cum beneficiarij non sint domini beneficiorum, sed dispositioni Ecclesiæ subint, minus videtur requiri, vt illis priuatur, & potest Ecclesiæ ea tali lege concedere, vt qui tale crimen fecerit, nulla expectata sententia perdat: quòd videtur facere, quando dicit ipso iure amittere: sicut dum vir legat vxori, si castè vixerit, vxor non castè viuens tenetur nulla expectata sententia legatum restituere, secundum communem.

Duplex est sententia.

19 Prima tenet, teneri nulla expectata iudicis sententia renuacere beneficium, & illud statim, ac scelus perpetravit, perdere: & patet id ratione posita, & sic tenent specialiter in beneficiis, licet in aliis bonis oppositum doceant, Menchaca *lib. 1. controuers. frequent. cap. 7. num. 33.* Nauar. *cap. 23. Lat. & Hisp. num. 67.* Perez *lib. 2. ordin. tit. 9. l. vltima, sub finem.* Vbi hoc effertius dicit, & sic consulendum, vt officij, vel beneficij reualidationem impetret. Idem tenent alij vniuersaliter docentes, quando canon priuat ipso iure, vel facto bonis, nullam requirit sententiam, vt teneatur illa renuacere: hi sunt Anton. Gomez *lib. 3. variar. cap. 2. num. 56.* Panor. & Felin. *cap. 1. de constitut. Tiraquel. l. si unquam, C. de reuoc. donat. vers. reuertatur, num. 236.* vbi plures refert. Castro *lib. 2. de iusta heretic. panit. cap. 6. & lib. 2. de lege panali, per totum, sed maximè cap. 9. & 10.* Anton. Gabriel. *romo 3. commun. opin. fol. 148. conclus. 217.* & plures alij

Iurisperiti, quos Castro, & Cordub. *vbi infra* referunt.

Secunda sententia docet non teneri resignare beneficium, licet dicat canon ipso iure amittere, vsque ad sententiam iudicis saltem criminis declaratoriam, & sic ante illam posse illo frui. Ratio, quia ille habet ius in beneficio, & est verè dominus fructuum, secus iudicium veriorum sententiam: vt autem quis re, quam possidet, priuatur in poenam criminis, oportet, vt sententia aliqua procedat, quia natura abhorret, vt idem sit agens, & patiens. Ita expressè in beneficio docet Sorus *lib. 1. de iust. quest. 6. art. 6. sine.* Petrus de Couar. *lib. de remedio laforum, 3. part. c. 9.* Cord. *lib. 1. quest. 9. 36.* & Menchaca sententiam, quam loco citato tenuit, ipsomet retractat *lib. 1. controuers. frequent. cap. 10. num. 34.* Idem in simili docent alij, nam in *cap. pro humani, de homic. in 6.* statuitur, vt afflanti ipso facto amittant beneficium omne, & dignitatem, nulla alia requisita sententia, & tamen plures docent, non teneri dimittere beneficium ante sententiam declaratoriam, & dicunt nulla alia requisita sententia intelligi non declaratoria, sed condemnatoria: hi sunt Sorus *dicto art. 6. ad 8.* Syluest. *verbo Affassinus, quest. 5.* Angel. *num. 4.* Rosel. *num. 1.* Arnil. *num. 1.* Tab. *ibi.* Ledelm. *2. 4. quest. 15. art. 5. vers. Tertia conclusio, fol. 120. pag. 4.* Archid. & Ioan. Andr. *dicto cap. pro humani.* Idem colligitur ex aliis, qui vniuersaliter docent, quandoquomque imponitur poena priuationis ipso facto, vel iure, qualis imponitur heretico, & reo læsæ maiestatis, adhuc requiri ad priuationem aliquam sententiam saltem declaratoriam. Hi sunt Anton. Gabr. *romo 1. commun. opin. lib. 14. vers. Priuatio, fol. 170.* Ledelm. *vbi supra, & quest. 18. art. 2. dub. 10. fol. 257.* Menchaca *de success. progressu, in praxi, lib. 1. num. 98. & lib. 1. illustrium quest. c. 29. num. 19. & lib. 1. controuers. frequent. cap. 10. num. 34.* Metina *1. 2. quest. 96. art. 4. vers. Ad tertium varic, & vers. ad quartum respondetur.* Perez *lib. 8. ordin. tit. 18. fol. 354. & lib. 2. tit. 23. l. finali, pag. 434. vers. iste tamen.* Padilla *l. si quis maior, C. de transact. n. 58.* Angel. *verbo pana, num. 3.* Rosella *absolutio 1. §. 19. & verbo pana, num. 8.* T. abien. *excommunicatio 2. §. 9.* Syluest. *heresis 1. quest. 8. & verbo Affassinus, quest. 5.* Arnil. *verbo Affassinus, num. 2. verbo hereticus, n. 5.* Sorus *vbi supra.* Victoria *relezione 1. de Indiis, num. 14.* Alcoet *lib. de ludo, cap. 23. vers. lo reuero, & cap. 42.* Metina *C. de restit. quest. 1. vers. ad propositum.* Conradus *de contractu quest. 7. tract. 1. conclus. 2.* Directorium *lib. 3. tit. 9. Cord. lib. 1. quest. 9. 36.* Cou. *4. decret. 2. part. cap. 6. §. 8. num. 10.* Adrian. *quodlib. 6. art. 1. vers. Tertio infero.* Caietan. *2. 2. quest. 62. art. 3. sine, & quest. 12. art. 2.* Simancas *lib. de instit. tit. 9. num. 249. 250. 251.* Mexia *pragmat. panis, conclus. 6. n. 64. 65. 66. 67. 68.* plures referens Maior. *3. d. 25. quest. 3. sine.* Petrus de Conar. *vbi supra.*

Sit conclusio: Hæc secunda sententia est multo probabilior, & eam etiam alij vniuersaliter docent, quando canon priuat ipso iure, vel facto bonis, nullam requirit sententiam, vt teneatur illa renuacere: hi sunt Anton. Gomez *lib. 3. variar. cap. 2. num. 56.* Panor. & Felin. *cap. 1. de constitut. Tiraquel. l. si unquam, C. de reuoc. donat. vers. reuertatur, num. 236.* vbi plures refert. Castro *lib. 2. de iusta heretic. panit. cap. 6. & lib. 2. de lege panali, per totum, sed maximè cap. 9. & 10.* Anton. Gabriel. *romo 3. commun. opin. fol. 148. conclus. 217.* & plures alij

DVBIUM XXIV.

An si canon iubeat, ut qui tale admisit crimen, ipso facto absque aliqua declaratione perdat beneficium, requiratur adhuc iudicis sententia, ut perpetrans illud crimen, teneatur illud beneficium resignare.

DVplex est sententia.

1 Prima dicit tenei resignare ante iudicis sententiam, ut *extrag. ambrosio, de rebus Ecclesie non alien. cauetur*, ut clericus, qui bona Ecclesie alienat, ipso facto sit priuatus omnibus beneficiis, & illa absque alia declaratione vacare censentur. Ratio est, quia (vt dixi *dub. preced.*) quando canon dicit ipso facto, vel iure amittere, tantum requiritur sententia declaratoria; ergo si canon addat, nulla requisita sententia declaratoria, nulla profus requiritur sententia. Ita tenent Syluest. *verb. Assensus, quest. 5.* & *verbo Emphyteusis, quest. 2.* Armil. *verbo Assensus, num. 2.* Rosella *ibi, num. 1.* Menchaca *lib. 1. controuers. frequent. cap. 7. num. 18.* Cord. *lib. 1. quest. 9. 3. 8. tertio nota.* In idem inclinatur Sotus, licet dubius, *lib. 1. de inst. quest. 6. art. 6. sine.*

2 Secunda sententia tenet, licet lex dicat nullam requiri sententiam, vel declarationem ad incurrendam penam, adhuc requiri iudicis executionem, & sententiam declaratoriam, & sic potest explicari, quod nulla requiratur sententia declaratoria, scilicet penae, bene tamen delicti. Ratio, quia cum pena consistat in passione, non tenetur quis ipsam sibi inferre, sed fat est, si iudici executioni pareat. Ita Couar. referens priorem sententiam, & dicens esse falsam 4. *decret. 2. part. c. 6. §. 8. num. 10.* Mexia *pragm. panis, conclus. 6. num. 136.* fauer huic sententia Decius *cap. 1. de consir. n. 20.* ubi asserit etiam lata sententia non teneri haereticum dare bona, donec iudex exequatur, quod esse probabilissimum, & plures grauius auctores recepisse, fatetur Padilla *l. si quis maior, C. de transact. num. 58.*

3 Sic conclusio: Probabilior est haec secunda sententia propter rationem positam, & eam tenuit P. D. Hentiquez *in suis scriptis*, & in calibus conscientiae Granatae anno 1579. mense Septembris. De haeretico autem quando, & quomodo amittat beneficium, latè dixi *lib. 2. summa cap. 26.*

DVBIUM XXV.

An quando quis per iudicis sententiam priuatur beneficio, & alteri confertur, is cui confertur, licetè resignet, etiam si postea nonerit sententiam fuisse iniustam.

1 Nota duplicem esse sententiam: quaedam est declaratiua, scilicet quando duo litigant, cuius sit beneficium, & iudex per sententiam declarat esse huius: quaedam priuatiua, quando scilicet iudex per sententiam priuat aliquem beneficium, propter delictum aliquod. Insuper sententia iniusta tripliciter contingit. Primò ex parte ferentis tantum, quando scilicet iudex malè iudicauit, quia contra allegata, verum res illa erat illius, cui applicauit. Secundò ex parte rei tantum, quando scilicet iudex bene, & secundum

allegata sententiam tulizit allegata fuerunt falsa, & sic res non erat illius, cui applicata est. Tertio iniusta ex parte rei, & ex parte ferentis.

Prima conclusio. Quando sententia declaratoria est iniusta, siue ex parte rei, siue ferentis, siue quomodocumque is, cui applicatur beneficium, tenetur, cognita sententia iniustitia, illud resignare: sicut si res aliena mihi per sententiam iniustam applicetur, teneor cognita veritate, nisi praescripsero, eam restituere. Conclusio est certa, & omnium Doctorum, quos referam.

Secunda conclusio. Quando sententia est priuatiua, & iniusta ex parte ferentis & rei, certum etiam est, eum, cui applicatum est beneficium, teneri resignare. Similiter etiam quando sententia est iniusta ex parte ferentis, quia scilicet malè etiam contra allegata, sententiam tulit. Sic Doctores citandi.

At dubium est, quando sententia priuatiua tantum est iniusta ex parte rei, quia scilicet iudex bene, & secundum allegata priuauit quemdam beneficium: at priuatus reuera non contraxerat illud delictum, An is, cui tale beneficium applicatur, possit tuta conscientia retinere. Triplex est sententia.

Prima tenet, quòd si condemnatus non appellauerit, alter manet tutus in conscientia, quia qui non appellat, consentire videtur; secus si appellauerit, tunc enim licet iniuste non fuerit auditus, non censetur consensisse. Sic Panorm. *cap. 1. de concess. praebend. & Immo. cap. quia plerique, de immuni. Eccles.*

Secunda sententia asserit, non esse differentiam inter res saeculares, & beneficia Ecclesiastica: unde sicut si per iniustam sententiam a parte rei, iustam tamen ex parte iudicis, quis priuatur re sua, & alteri confertur, tenetur ille, cognita veritate, restituere, sic in beneficiis Ecclesiasticis, quia nulla apparet differentia. Sic Metina *quest. 3. de restitut. causa 7.*

Tertia sententia est, cum hac distinctione, si 6 sententia priuatiua beneficii sit iniusta ex parte ferentis, quia scilicet Praelatus inique illum priuauit, tenetur possessor, cognita veritate renunciare, & Praelatus alteri restituere. Si vero fuerit iniusta ex parte ferentis, iniusta verò ex parte rei, non tenetur possessor, cognita veritate, illud resignare, nisi fuerit ille criminatus, qui falsò accusauit. Et hoc tantum procedit in beneficiis Ecclesiasticis, quae auctoritate Praelatorum dantur, nam in aliis rebus, etiam si sententia sit iniusta ex parte ferentis, tenetur alter, cognita veritate, restituere, vt notat Innoc. *ibidem.* Vnde si quis tenetur bona restituere haeretico, ubi scierit falsò delatum de haeresi fuisse. Et ratio differentiae inter haec est: nam rei familiaris priuati ipsi sunt dominij, quare si propter crimen ipsi falsò impositum, licet satis probatum, priuatur ipsa, ubi veritas constituitur, restituenda ipsi est; at verò non sunt priuati domini beneficiorum Ecclesiae, sed ipsa Ecclesia, & Papa dispensator, qui hac lege dispensat, vt si fuerit accipiens sententia iniusta ex parte ferentis illo priuatus, non sit ipsi restituendum. Et hoc tenet Sotus *lib. 3. de inst. questione 4. art. 5.*

Tertia conclusio. Haec sententia est probabilior.

DVBIUM XXVI.

An possit Episcopus dispensare, vt beneficium aliquod detur non habenti qualitates a fundatore requisitas, de consensu tamen patroni.

1 Exemplum sit, iubet testator, quòd talis capellania, quam fundat, tradatur alicui, qui vel sacerdos, vel Doctor sit, &c. Dubitatur an possit Episcopus de licentia patroni dispensare, vt concedatur non habenti eiusmodi qualitates.

2 Rochus de Curte *tract. de iure patron. vers. pro eo quod cum diocesani consensu, quest. 15.* tenet non posse, quia beneficium nequit in vltima voluntate dispensare, sed solum Papa, Clement. *quia contingit, de relig. dom. idem decisio Capellae Tolofanae, Bald. Gaido, vt refert, & sequitur Gutierrez, conf. 1. num. 19.* Azebedo *lib. 1. recopil. tit. 6. l. 5. num. 2.* nisi (inquit) sit primus fundator.

3 At dicendum est, quòd licet Episcopus cum consensu patroni non possit statuere, vt semper conferri possit beneficium fundatum ei, cui non infunt qualitates in fundatione requisitae, potest tamen semel, vel iterum dispensare, vt de consensu patroni haereditis fundatoris conferatur, iusta interueniente causa, ei, cui non infunt tales qualitates, v. g. erit iusta causa, iuxta Lambertinum, & Corsetum *vbi infra.* Si praesentandus sit de familia ipsius testatoris, cum quo facilius est dispensandum, vel si est persona nimis docta, & morigerata, & sic vtilis ipsi Ecclesiae. Ratio, quia id, quod facit haeres, patronus ex causa iusta cum consensu Episcopi, velut commissarius, videtur ipse committens facere, cum eius personam praesentet, & sumus in casu, in quo, si ipse fundator viueret, pro vnicuique vice ex illa causa fecisset. Sic tenet Nauar. *cap. quando, cap. 3.* Hisp. *num. 69.* Lat. *num. 73.* & *lib. 3. consil. tit. 4. de cleric. non residem. cons. 7.* Mandosius *signatur. gratia, verbo, derogationes.* Casar Lambert. *de iure patron. lib. 2. 1. p. art. 30. quest. 7. principalis, num. 20.* Corsetus, Chalazi, & Panorm. *cap. cum accessissent, de consir. & ibi Felini. num. 19.* Spino *speculo testam. glossa 4. principalis, num. 68. modò (inquit) non damnificetur tertius, cui est ius ad capellaniam acquisitum: & haec est communis secundum Beronum consil. 5. num. 34. & 42.* & dicunt hi Doctores aliquando Episcopus, re hac prius agitata, sic fecisse. Ad idem est Anton. *cap. finali, de testam. vbi dicit, quòd ex causa vtili relicto pro annuatiario potest vna vice in alios vides conuerti et sic Granatae occurrenti casu quidam valde doctus Iurisperitus consuluit. Idem Petrus à Biario, qui refert Gutierrez. Idem Rebuff. *praxi, 3. part. signatura, verbo, Necnon iuris patronatus, num. 46.**

4 Nota primò, quòd si sunt multi patroni, requiritur consensus omnium, nec fat est, vt maior pars consentiat, quia omnes eum representant, & non maior pars. Lambert. *ibi num. 31.*

5 Secundò nota, quòd Lambertinus *ibi n. 25. 26.* limitat hanc sententiam, nisi testator vltra qualitates requisitas apponeret clausulam prohibitoriam, vt si dicat, volo praesentari ad hoc beneficium sacerdotem, &c. & vltra procedit prohibendo, ne alius, quam sacerdos praesentetur, vel si dicat, nolo praesentari, nisi sacerdotem, vel volo omnino sacerdotem praesentari. Dicendum tamen

etiam in hoc casu tenere verum nostram sententiam: immo, & quando testator diceret, nolo vt patronus possit aliter disponere. Et sic absolute absque tali limitatione docent ceteri Doctores, quia sensus huius clausulae est nolle, vt aliter fiat de ordinario, vel etiam vna vice absque causa, & dispensatione Episcopi. Sic quidam Iurisperitus, quem ego consului.

Tertio nota fat esse dispensationem tacitam, vt 6 si patronus praesentet non sacerdotem, & Episcopus admittat sciens, & prudens vtque capellaniam requirere sacerdotem. Sic Lambert. *ibi num. 28.*

Quartò nota, quòd si causa sit necessaria, & patronus requisitus nolit praesentare consensum, potest Episcopus inuito patrono dispensare, vt quando bona capellaniae aded decreuerit, vt nullus inueniatur idoneus, qui illam admittere velit cum illis conditionibus, vel etiam ex causa multum vtili Ecclesiae, vt si esset persona Ecclesiae illi vtilissima. Sic Felini. *num. 19. 20.* de qua te vide Lambertinum *3. lib. quest. 5. principalis, art. 1. & 9. 6. principalis, art. 1.* Immo licet testator petat residentiam, potest Episcopus de consensu patroni ex causa dispensare, vt non resideat. Nauar. *dicto consil. 7. sine.*

DVBIUM XXVII.

An beneficium saeculare Religioso collatum ex dispensatione Nunciij, cum clausula, vt intra annum nonam provisionem illius obtineat à Papa, vacet non obtenta tali provisione intra annum.

Quidam Religiosus impetrauit à Nuncio 1 Breue quoddam, vt possit saeculare beneficium obtinere, cuius clausula fuit haec: Auctoritate Apostolica, qua in hac parte fungimur, dispensamus tecum, vt ad capellaniam praefatam institui, & cum institutus fueris, ipsam retinere possis, dummodo intra annum à Papa nouam provisionem, seu dispensationem obtineas. Non attulit hanc, nisi post multum, atque inquit Pontifex in ea: Dispensamus tecum, vt possis obtinere capellaniam, si tibi aliàs canonicè conferatur, aut eligaris, praesentaris, vel assumaris ad illam. Dubitatur ergo, an capellania huic data virtute Bullae Nunciij vacauerit, & sic opus sit, vt de nouo conferatur, & sic fructus illos medij temporis non fecerit suos.

Et videtur, quòd vacauerit: primò, quia non est impleta conditio, quam posuit Nuncio in sua dispensatione: secundò, quia id videtur significare Papa in sua Bulla, scilicet requiri nouam collationem, dicit enim, si instituaris, &c.

Respondetur non vacasse, si quo non esse necessarium nouam collationem. Ratio, quia illud, dummodo intra annum, &c. positum à Nuncio, non est conditio, sed modus. Tum quia institutiones beneficiorum sunt actus legitimi, qui non recipiunt conditionem, iuxta *Lat. actus, ff. de reg. iuris, & cap. actus, eod. tit. in 6.* & patet ex *e. quam pio 1. q. 2.* & tenent glossa *cap. si gratiosè, de rescript. in 6. vers. à Romano, & 7. quest. 1. cap. pastoralis, vers. gubernare.* Panorm. *cap. significasti, de elect. num. 5.* & Francus *cap. 2. de elect. in 6. num. 4.* Sebastianus Sapia *addit. ad Panorm. dicto cap. significasti, verbo, in aliquo.* vbi

vbi hi omnes docent solum Papam posse absque vicio simoniae has apponere conditiones: & vt bene Panorm. docet *ibi*, nec Papa potest apponere, quando induceret simoniam de iure diuino. Tum etiam quia haec dictio *dummodo*, adiecta actui perfecto non inducit conditionem, sed modum, vt dicit tibi, vt probauit *lib. 3. de matrim. disp. 33. num. 2.* & in hoc casu adiectur actui perfecto, scilicet, dispensamus, vt statim possit institui. Tum denique, quia quando actus institutus est, vt statim sortiatur effectum, non recipit conditionem, repugnat enim conditio naturae talis actus, vt bene Couarr. 4. *decret. 2. part. cap. 3. initio num. 3.* & ratio est, quia conditio suspendit effectum vsque ad euentum conditionis: sed hic actus dispensationis institutus est, vt statim sortiatur effectum, scilicet, vt statim possit recipere praebendam; ergo illud verbum, *dummodo*, non est conditio, sed modus: sed quando institutio est modalis, non cessat propter non implementum modi, sed potest cogi institutus adimplere modum, vt dixi *lib. 5. de matrim. disp. 19. num. 9.* Ergo non vacat haec praebenda, eo quod non fuerit modus adimpletus. Et confirmatur ex *l. Mauius ff. de manum. testam. vbi dicit lex illa, quod libertas relicta seruis, sub hac conditione, vt per annum assistant monumento, non cessat, eo quod conditio non est impleta, sed compelli possunt serui assistere; quia inquit textus testator statim voluit esse liberos: ergo similiter in nostro casu cum voluntas Nuncij fuerit, vt dispensatus statim beneficium assequatur, non cessabit ob non implementum modi. Amplius confirmatur ex glossa altius referente *cap. non potest, de preb. in 6. vers. fratiner.* vbi dicit, quod si Papa conferat alicui beneficium duplex, dummodo in altero ponat substitutum, licet non ponat, valet collatio, compellitur tamen ponere; ergo similiter in nostro casu. Item, quia collatio huius beneficii non fuit ad tempus, tum quia nullum est verbum in Breui, quod tale quid significet; tum etiam, quia solus Papa potest ad tempus conferre beneficia, vt bene glossa *cap. unico, de capellis in 6. vers. Perpetui, & ibi Francus num. 2. Domin. num. 8. & eodem cap. si gratiose, num. 14. sine. Francus cap. 2. de elect. in 6. num. 4. Abbas cap. si constituit, n. 2. de accusat. & ibi Anan. num. 8. glossa cap. si gratiose, de rescript. in 6. vers. i. Romano, & cap. pastoralis 7. quest. 1. vers. gubernare. Sebastianus Sapia vbi supra. Felin. cap. finalis, de ind. num. 6. vbi addit Legatum a latere hoc non posse: immo esset simonia conferre beneficium sub conditione, vel ad tempus. Et quamuis posset conferre ad tempus, explicatur opus erat: nec est verbum vllum in praefato Breui, quod vacationem, aut priuationem beneficii imponat, si intra annum non afferret Breue Pontificium: & priuatio beneficii non est inducenda, nisi iure expressa sit, vt late Bernard. Diaz *praeterea crimin. cap. 131.* Item quia, si afferret Breue Pontificium intra tempus praescriptum a Nuncio, plantum est non fore necessariam nouam collationem, quandoquidem non est cur praecedens non valeret: ergo idem dicendum est, licet attulerit Bullam post dictum tempus, siquidem (vt probatum) nihil est, quod cogat dicere collationem illam, quae semel valida fuit, iam cessasse. Nec obstant verba Bullae Papae, quatenus dicunt, *Dispensamus, vt possit obtinere capellaniam, si promoueris, instituas, &c.***

Cum enim haec verba tacite insint, licet non apponantur, quia iuxta *cap. beneficium, de regul. iuris in 6. beneficium non potest obtineri sine canonica institutione*, nil amplius operantur, quam si non apponerentur, iuxta regulam vulgatam, *ea, quae iure insunt, etiam si ab homine expressa fuerint, nihil operantur.*

Obiicitur, nam *l. si in relicto, §. illi si volet ff. de legat. 1. dicitur*, quod si testator legat centum Titio, si volet, est legatum conditionale: scilicet si legat simpliciter, & tamen conditio, si volet, tacite inest legato, cum legatarius possit repudiare legatum; ergo falsa est regula. Respondet Panorm. *cap. significasti, de elect. num. 6.* quod regula intelligitur, quando non alio modo apponitur, quam tacite inest: at in hoc casu non fit expressio, vt tacite inerat. nam quando relinquitur, si volet, suspendo effectum legati in euentum conditionis, vnde nil acquiritur legatario, antequam declaret voluntatem suam, vt habetur *d. l. si in relicto*; sed quando simpliciter legatur, acquiritur legatario etiam ignorans, licet commutabiliter, si noluerit acceptare, quia dispositio est pura, *l. cum pater, §. surda ff. de legat. 2.*

D V B I V M XXVIII

An possit Clericus patronus alicuius beneficii simpliciter praesentare se ad illud beneficium.

DVplex est sententia. Prima negat propter *cap. per nostras, de iure patron.* Item quia licet ille textus loquatur de personatu: at iuxta glossam *ibi*, ratio textus est, quia debet esse distinctio inter dantem, & recipientem, quae in omnibus etiam beneficiis simplicibus procedit. Sic tenet Abbas *dicto cap. per nostras, & ibi Ioan. Andr. Syluest. verbo ius patronatus, quest. 7. num. 8. Angel. ibi num. 18. Armil. num. 9. Tabien. quest. 17. glossa cap. consuluist, de iure patron.* Sarmientus *vbi supra*. Fatentur tamen aliqui ex his Doctoribus, quod potest patronus praesentare filium suum, et si sint plures patroni, possunt vnum de se ipsis praesentare, *cap. cum in iure, de elect. Sic Syluest. Angel. Armil. Tabien. ibi glossa, & Panorm. dicto cap. consuluist.* Item potest Episcopus motu proprio conferre patrono beneficium: nec obstat, quod institutio facta sine praesentatione est irrita, quia patronus acceptando collationem videtur consentire, nec tamen se ingerere. Sic Syluest. *ibi* Panorm. *dicto cap. per nostras.* Immo dicit posse emitte hunc patronum preces pro se; scilicet praesentare, quia fundens preces, non potest ex debito, quod facit patronus praesentans: & quod hoc possit Episcopus, docet Sarmientus *8. sect. super l. cum quidam, ff. de legat. 2. num. 25.*

Secunda sententia verior tenet, posse; quia ratio textus non est, quod debet esse distinctio inter dantem, & recipientem, quia praesentans non dat beneficium, sed instituitur, siue confertur: sed ratio est praesumptio ambitionis, quae cessat in beneficiis simplicibus. Sic Casar Lambert. *de iure patronat. 1. part. secundis libri, quest. 8. principalis art. 2. a num. 2. & addit. num. 6.* quod hic vocatur beneficium simplex, non solum sine cura, sed

sed etiam personatus non habens magnam, & honoratam Ecclesiam, nec magnos redditus.

Nota primo, quod instituitur nemo se potest, etiam in beneficio simplici, *cap. finali, de institut.* nec sibi conferre beneficium, nec se eligere, quia debet esse distinctio inter dantem, & accipientem, & institutio confert omne ius instituto, *dicto cap. finali, & cap. ex frequentibus, de institut.* Electio etiam tribuit ius electo, glossa *cap. quanto 63. dist. Panorm. cap. querelans, de elect.* Sic Lambert. *ibi num. 10.*

Secundo nota, quod patronus alicuius collegij potest se ad illud praesentare, dummodo non praesentet se ad dignitatem, sed vt possit ingredi collegium pro disciplina acquirenda; quia in hoc non est ambiguo. Lambert. *ibi num. 10.* Item potest patronus delegare alteri pro hac vice, vt praesentet, & sic potest praesentare patronum. Sarmiento, & Panorm. *ibi*.

D V B I V M XXIX

An renunciatio beneficii, vt sit valida debeat fieri in manibus Episcopi? & an requiratur consensus patroni, quando beneficium est patronatum.

Sit prima conclusio: Licet renunciatio beneficii (vt mox dicam) debeat fieri, vt sit valida in manibus Episcopi, at si est beneficium iuris patronatus, requiritur consensus patroni, quia eius interest: & hoc, siue patronus sit Ecclesiasticus, siue laicus, *cap. in Lateranensi, de prebend.* Sic Innocent. *cap. finali, in fine, de renunc.* Butrio. *cap. quod in dubijs, de renunc.* Panorm. *cap. significatum, de prebend. & ibi Immoles, Cardin. Clement. penult. de renunc.* Rochus *tract. de iure patronat. verbo honorificum, quest. 3.* Lambert. *de iure patron. lib. 3. q. 5. principalis, art. 5.*

Secunda conclusio: Renunciatio beneficii, vt valida sit, non satis est, vt fiat in manibus patroni, vel cuiuslibet, sed necessarium debet fieri in manibus Episcopi, vel superioris. Sic habetur *cap. nisi cum priorem, cap. ad inuentum, & cap. quod in dubijs, de renunc.* Sic Innoc. Butrio, Enricus *dicto cap. quod in dubijs, Alber. Ioan. Andr. & alij multi*, quos refert, & sequitur Couarr. *1. var. cap. 5. num. 6. Felin. cap. in nostra, coroll. 34. num. 31. de rescript. Casar Lambert. vbi supra. Nauarr. cap. si quando, de rescript. except. 6. num. 2. & c. accepta, de relict. spoiat. opposit. 7. coroll. 5. num. 26. 27. & 28.*

Nota primo, quod licet omnes in hoc conueniant, est tamen graue dubium, an talis renunciatio valeat in praedictum ipsius renunciantis: aliquid enim tenent non valere talem renunciacionem in praedictum Ecclesiae, vel superioris, quoniam Ecclesiae, vel superioris potest illum reparare, si vult: at valet in praedictum renunciantis, non enim potest redire ad beneficium, in eoque ministrare sine licentia superioris, vel Episcopi. Sic glossa *dicto cap. quod in dubijs, vers. in manum, & cap. quod Dei timorem, vers. ministrare, de statu monach.* Syluest. *verbo renunciatio, quest. 3.* Tiracuell. *de retractu lignagier. §. 26. glossa 2. num. 10.* Flamin. *de resignat. benefic. lib. 7. quest. 1. num. 25. & num. 33.* dicit id esse verum etiam in renunciacione facta coram laico. Idem Goffredus, Philippus, & Egidius *dicto cap. quod in dubijs.* Idem tenet Th. Sanchez *Confil. moral. Tom. 1.*

Butrio *dicto cap. quod in dubijs*, limitans *num. 8.* quando renunciatio fieret in manibus clerici, qui tamen non esset Praelatus: secus quando fieret in manibus laici, tunc enim nullo modo valet: & hanc sententiam dicit pluries secutum Panorm. *cap. quod Dei de statu monach.*

Ceterum multo verius est, talem renunciacionem non esse etiam validam in praedictum renunciantis. Ratio, quia *dicto cap. quod in dubijs*, dicitur, quod talis renunciatio nullam obtinet firmitatem: ergo non valet etiam in praedictum renunciantis. Secundo, quia ille est obligatus beneficium, & ibi non tam valetur utilitas ipsius renunciantis, quam utilitas publica, *cap. nisi, §. verum, de renunc. ibi. Non debes deservere sponsum tuum.* Sic tenet dicens communem omnium sententiam esse, Panorm. *dicto cap. quod Dei, num. 4. & cap. ad aures, de his, quae in num. 7.* vnde subdit posse sic renunciantem administrare in beneficio, antequam superior ratam habeat illam renunciacionem: Tenet tamen (inquit *dicto cap. quod Dei, num. 4.*) renunciatio hoc quoad hoc in praedictum renunciantis, vt superior possit eam priuare ob delictum suum, vel eam ratam habere. Eandem sententiam, scilicet non valere etiam in praedictum renunciantis, tenent Ioan. Andr. *cap. quante, de translat. prelat.* Hostiens. *cap. ex ore, de his, quae sunt a maiori parte.* Rebuffus *de pacificis possessoribus, num. 149.* Nauarr. dicens priorem sententiam nullo iure probari, *dicto cap. accepta, loco citato, num. 31.* Couarr. vocans priorem sententiam falsam, *lib. 1. variar. cap. 5. num. 6.* Cardin. *dicto cap. quod in dubijs.*

Secundo nota, quod Rebuffus *ibi* limitat hanc conclusionem, quando renunciatio fieret in manibus laici verbaliter tantum, scilicet si esset verbo, & facta; quia scilicet facta ipso dimisit beneficium. Sed hanc limitationem bene reprobat Nauarr. *dicto cap. accepta, vbi supra, num. 35.* Et sic dicendum est cum communi sententia in vtroque casu renunciacionem esse omnino inuadum.

Hinc fit renunciantem beneficio Ecclesiastico sine licentia superioris, adhuc post ipsam renunciacionem verum habere titulum, & ius in eo beneficio, donec ea renunciatio per superiorem admilla fuerit, & sic vsque tunc beneficium non vacare, nec posse impetrari, vt vacans. Sic Innoc. Butrio, Enricus *dicto cap. quod in dubijs*, Felinus *supra, Nauarr. dicto cap. accepta, supra num. 26. 27. 28.* Alber. Ioan. Andr. Castellanus, Carolus Molinensis contra Ludouicum Gomezium, quos refert, & sequitur Couarr. *dicto num. 6.* Immo facta etiam renunciacione in manibus superioris non vacat antequam a superiore admittatur. Nauarr. *ibi*, immo amplius dicit Couarr. *ibid. num. 6.* cum Parisio *confil. 93. lib. 4.* etiam admilla renunciacione per superiorem, & facta alteri collatione eiusdem beneficii, literis tamen nondum expeditis, beneficio eidem renunciantis collato habere hoc beneficium ex veteri titulo, non ex nouo.

Secundo fit in impetratione beneficii alicuius oportere, ne subreptitia sit facere mentionem beneficii, quod quis renunciat, quando renunciatio non est acceptata, scilicet quando est acceptata. Ratio, quia in priori casu beneficium est suum, vt dixi, sic decisio Rota, quam refert, & sequitur Felinus *dicto coroll. 34. num. 31.*

Tertio nota, quod conclusio est limitanda, quando

quando renunciatus fuit iam institutus in beneficio: si enim presentatus a patrono nondum fuit institutus, potest renunciare in manibus solius patroni, quia non habet ius in re, sed tantum ius ad rem: et huc ad hoc optimus textus *cap. si tibi absenti, de prebend. in 6. ubi habetur, beneficium collatum ante illius acceptationem sine ulla superioris auctoritate respici posse.* Sic Nauart. *cap. si quod uide, de rescript. except. 6. n. 2. Federicus consil. 9. glossa. cap. si electio, de elect. in 6. & cap. cum uenissent, de in integrum restit. verb. renuntiandi, d. c. i. Rotae, quam refert, & sequitur Casar Lambert. ubi supra num. 3. additque in hoc casu lat esse etiam renunciare in manibus cuiuscumque notarii, factaque hac renunciatione posse patronum iterum presentare, habereque integrum tempus ad presentandum, ex quo presentatio sine culpa sua non est sortita effectum.*

¶ Tandem nota, quod hic Episcopus, apud quem debet fieri renunciatio, non est necesse, quod ipse possit conferre beneficium: immo licet ad alium spectet collatio, potest admittere, & respicere renunciationem. Sic Nauart. late probans *d. i. cap. accepta, opposit. 7. num. 30.* contrarium tenent Rebuff. alios referens *praxi beneficii, in forma vicariatus, num. 108.* Immo dicit, non lat esse, ut possit ex privilegio, vel consuetudine conferre, sed oportet fieri in manibus eius, quia aliis de iure communi poterat conferre. Aduerte, quod Rebuffus solum videtur hoc denegare de habenti ex privilegio, vel consuetudine conferre beneficia, & sic non videtur contradicere Nauarro. Ac renunciatio pensionis facta est, ut fiat coram notario, & testibus. Præp. *cap. Azarbo 63. dist. Gomez compend. ueriusque signaturæ, quod est sub regula 25. quest. 16.*

DVBIUM XXX.

An beneficia priora vacent per ademptionem Episcopatus, atque etiam per Abbatie ademptionem.

¶ Sit conclusio. Omnia beneficia, quæ quis habet, vacant per ademptionem Episcopatus, ubi primùm scilicet, quis habet confirmationem, & bonorum Ecclesiasticorum administrationem, & lapsus est trimestre ad consecrationem Episcopis iure concessum. Hæc habetur expressè *cap. cum in cunctis, §. cum uero, de elect. vnde nulla requiritur ad hoc sententia, nec declaratorium, quia textus dicit, quod vacant ipso iure: tam etiam, quia dicit, quod habeat collator liberam facultatem de illis disponendi, at non haberet nisi ipso iure vacassent.* Sic Panorm. *d. i. cap. cum in cunctis, §. cum uero, n. 3.*

¶ Nota primò, quod quando Papa prouidet de Episcopatu, illa prouisio est etiam confirmatio, & quamuis curia de facto statim soleat prouidere de beneficiis, sic prouisi Episcopi, at illa collatio non habet effectum, donec ille Episcopus prouisus habeat bonorum administrationem, & lapsus sit trimestre concessum ad consecrationem. Ratio est, quia non debet quis perdere beneficium, donec posterius sit perfecte consequutus. *cap. si quis iam transfusus 21. quest. 2. & cap. si qui Episcopi, 92. dist. Sic Panorm. ibi num. 3.*

¶ Secundò nota, quod ut vacent beneficia, petit textus confirmationem, & bonorum administrati-

tionem, quia licet statim post confirmationem de iure habeat administrandi potestatem, *cap. transfusus, de elect. ar. quandoque de facto contingit contrarium, quia, v. g. dominus temporalis impedit hunc assequi possessionem, & ideo textus vult, quod de facto habeat bonorum administrationem.* Sic gloss. *d. i. cap. cum in cunctis, §. cum uero, vers. administrationem.* Panorm. *ibi n. 4.* addens fat esse habere administrationem maioris partis bonorum. Vnde dicit Staphilaus de *litteris gratis, cap. simplicia beneficia, quam aetatem desideram, n. 4.* beneficia Episcopi iam consecrati etiam adepti possessione non vacare, si fructus Episcopatus aliquo tempore debeantur alteri ex aliqua causa, & refert gloss. *cap. si tibi concessio, de prebend. in 6. Roman. consil. 334. 335.* Dominicus *consil. 78.* vnde infert Staphilaus *num. 15.* quod promotus ad Episcopatum titularum non perdit priora beneficia.

¶ Tertiò nota, quod si ante trimestre consecratur Episcopus, vacant statim beneficia. Sic contra Host. glossa *ibi, vers. ad quem spectat.* Idem Innoc. Compostellanus, & Panorm. *num. 6.* & Ioan. Andr. *ibi,* & limitant hi duo, si ante lapsum trimestris adeptus est etiam bonorum possessionem, secus non.

¶ Quartò nota, quod si Episcopus dispenderit, ne intra annum consecratur, videtur interim dispensatus ad priora beneficia retinenda, quia vacatio hæc venit consecratiue ad consecrationem, dispensatio uero ad vnum extenditur ad consequentia ad aliud. Sic Rebuff. *praxi beneficii, de dispensat. plura beneficia, n. 74.* glossa *in verbo consecrari, §. item in super, de collat. Panorm. supra a num. 7.* reprobandos Ioannem Andr. distinguendum, & *num. 9.* concludit hoc esse verum.

¶ Immo si necessitas impediatur tunc consecrari intra trimestre, cum non sit in mora, non perdit beneficia. Sic glossa *d. i. cap. cum in cunctis, §. cum uero, vers. tempore, & pater, quia textus dicit, nisi consecratur tempore iure statuto, quod est trimestre, nisi necessitas impediatur.*

¶ Tandem nota, quod dispensatus, ut vnà cum Episcopatu retineat beneficia, si transferretur ad alium Episcopatum nil dicendo de beneficiis, vacant per promotionem ad alium Episcopatum, sicut vacassent ante dispensationem. Sic Rebuffus *praxi beneficii, de dispensat. ratione aratis, vers. defectu prædicto, num. 6.* & optimè notat *ibi num. 5.* quod dispensatus ad curata duo S. Petri, & S. Ioannis, non potest ad alia duo præter hæc: vnde si permutet curatum sancti Petri cum alio curato, nequit vtrumque retinere.

¶ Circa Abbatiam dicendum est per beneficium, & confirmationem Abbatis vacare beneficia, quæ antea habebat, ut dicemus latius *tract. de ordine, & licet per solam electionem Episcopi ante consecrationem non vacent priora beneficia per electionem, & confirmationem Abbatis, etiam ante benedictionem illius vacant priora beneficia, quia per solam electionem, & confirmationem est verè Abbas, & benedictio solum pertinet ad solemnitatem, at electus in Episcopum non est verè Episcopus ante consecrationem, ita docent Ioan. Andreas, Butrio, Card. quos refert, & sequitur Felin. *cap. cum in cunctis, de elect. eam tenet num. 7.* idem Oldrad. *consil. 14.* Sebast. Sapia super Panorm. *cap. cum in cunctis, de elect. §. cum uero, vers. vacant beneficia, dicitque esse communem Doctorum cap. de multa, de prebend.**

DVBIUM

DVBIUM XXXI.

Testator instituit capellam collatiuam, iussitque quod conferretur Petro, qui cum primùm filius testatoris perueniret ad aetatem requisitam, huic ipse Petrus capellam renunciat, dubitatur an ad hoc Petrus obligabitur.

¶ Respondetur, quod talis conditio, seu grauamen nihil valet, & ita ea non obstante, Petrus, quoad vixerit, illam retinere poterit, quia testator nil potest disponere contra ius, ut dicam *duobus sequenti:* at contra ius est conferre beneficia ad tempus, ut late habes *supra dubio 27.* sicut non valeret, si disponeret, ut capellania collatiua non conferretur clericis, sed merè laico, vel non obligaret ad recitandum: sic quidam Iurisperitus admodum doctus à me consultus, & colligitur ex Doctoribus, quos ibi citauit: secus si fuisset non collatiua, quia est res temporalis.

DVBIUM XXXII.

An si testator inbeat construi capellam, vel dotari Ecclesiam, vel capellaniam fundet, possit aliquo casu eius regimen, & administrationem auferre Episcopo.

¶ Vlti fideles quotidie præcipiunt, ut Episcopus loci ordinarius non se intromittat in regimen, & administrationem suæ capellæ, vel in quidquam ipsius, & alias mandant eam non fieri, & quod relictum conuertatur in alios vsus pios, vel profanos, vel reuertatur ad aliquas personas per eos nominatas, dubitatur, an hæc conditio sit valida.

¶ Menchaca de *success. creatione §. 7. num. 17.* tenet, quod valet hæc dispositio, & est seruanda: ita quod statim, ac Episcopus se intromittat in capellaniam, habetur per infecta, & conuertentur bona in id, quod disposuit testator. Ratio, quia testator potuit non legare, & tempore traditionis rei suæ potest quilibet quoduis pactum, & quæcumque grauamina adicere. *l. in additionibus, ff. de pactis.*

¶ Ceterum omnino tenendum est contrarium, scilicet non posse hoc testatore facere, nec valere hæc prohibitiōem: vnde ea non obstante, potest Episcopus se intromittere, & conditio illa, quod Episcopo se intromittente frant bona profana, vel conuertantur in alios vsus pios, reuocanda est. Probat, quia testator non potest facere, quod leges, & generales canones non habeant locum in suo testamento, ut patet ex *l. nemo potest, ff. de leg. 1. & c. requisisti, de testam. vbi sic dicitur, Præuata dispositio testatoris non potest generalem constitutionem canonis immutare; & ibi glossa *versic. constitutionem;* & hoc præcipue in spiritualibus quorundam fauore institutum est, ut licet ponatur prædicta pena annullationis, seu ademptionis, & translationis, Episcopis tamen ius suum illatum: sed multis canonibus statutum est, ut in Ecclesia, aut oratorio auctoritate Episcopi constructo, ac deinde dotato Episcopus institutionem ministrorum, curam & regimen habeat, *cap. præterea, cap. relatum, de iure patronat. cap. 1. 16. quest. 5. cap. nullus 16. quest. 8. cap. vno, de iure patronat. in 6.* ergo testator nequit in suo testamento contra hos ca-*

Th. Sanchez, Confil. moral., Tom. I.

nones disponere. Secundò probatur, quia hoc videtur expresse disponi in Concil. Toletano III. *cap. 19.* & habetur *cap. sic quidam 10. quest. 1.* idem videtur disponi *cap. tua, de testam.* Tertiò, quia ea conditio, ut si Episcopus se intromittat, cesset ea dispositio, est turpis, & impossibilis, ut pote contra ius, & sic reuocanda de medio, *l. obmittit, ff. de condit. institut. & remanet pura dispositio testatoris.* Hanc sententiam quoad primam partem, scilicet, quod talis prohibitiō non valeat, tenent glossa, & Turret. *d. i. cap. sic quidam.* Innoc. *cap. in Lateranensi, de prebend. Panorm. d. i. cap. requisisti, & cap. nobis, de iure patron.* Part. 1. *quæst. §. vltimo, ff. de administr. tut. Felin. cap. cum venerabili, de except. n. 33.* Rota in *antiquis, decis. 868.* quæ hodie est posita in nouis, *tut. de testam. decis. 10.* Rochus de *iure patron. verbo pro eo quod, g. 12. n. 25. & sequentiibus.* Casar Lambert. & Ripa, quos refert, & sequitur Gutierrez *l. nemo potest, ff. de leg. 1. a num. 449. 2/que ad 452. & cap. tua, de testam. n. 8.* & quod conditio illa, scilicet, ut si Episcopus se intromittat, &c. nihil obstat, sed sit reuocanda, docent Rochus, Lambert. Rota, Felinus, Gutierrez, Couar. *loci citati,* quia sicut principale non tenet, sic nec accessorium, *l. cum principale, ff. de regulis iuris.*

¶ Limita dicta, nisi Episcopus ordinarius loci tempore, quo conditur testamentum, consensit dispositioni testatoris prædicta præcipiens: tunc enim valet hæc dispositio, & seruanda est, potuit enim in iure quærendo præiudicare testamenti tempore, non uero in iure quæsito post testamentum conditum potuit præiudicare Episcopatu. Sic Rochus *ibi,* Gutierrez *num. 451.*

¶ Ex dictis inferitur, quod licet testator prohibeat Episcopo, ne possit cogere executores testamentarios exequi vltimam voluntatem suam, adhuc Episcopus potest cogere. Ratio, quia illa prohibitiō illicita est, & ideo non est seruanda. Sic habetur expressè *cap. tua, de testam. & ibi glossa vers. mercedi,* dat rationem, quia priuata dispositio testatoris non potest immutare statuta per canones. Idem Panorm. *eadem cap. tua, & ibi Couar. num. 6.* & colligitur expressè ex *Trid. sess. 22. c. 8. de reform.* vbi dat Episcopis facultatem exequendi omnia opera pia, non obstante consuetudine immemorabili, privilegio, vel quouis statuto.

¶ Secundò inferitur non posse per testatorem derogari potestati Episcopi, ad quem ob negligentiam executorum testamenti, qui intra annum iure præfixum non implent, deuoluunt facultas exequendi, iuxta *cap. nos, de testament.* Probat eadem ratione per *d. i. cap. tua.* Hoc est contra Ancharan. *cod. cap. tua, quem ibi sequitur Panorm. in legatis, que pia non sunt.* Sic tenet Barbatus *cod. cap. tua, num. 4.* Bald. quem refert, & sequitur Couar. *d. i. cap. tua, num. 6.* vbi dicit, quod postest testator euicare Episcopi iurisdictionem in executione vltimæ voluntatis, si in casum negligentia executorum alios executores prioribus negligentibus substitueret: & idem erit quando testator expressim voluit tempus datum executoribus à iure eis non obesse, nec currere, sed liberam eis executionem relinquat, ut eum voluerint, exequantur eius vltimam voluntatem. Idem Bald. Gualdencis, Panormitan. Barbatus, quos ibi refert Couar. Similiter si testator designauerit, quid sit agendum de legato eo casu, quo

S 2

prima